

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

III обикновено Народно Събрание.

(Втора сессия.)

VI. ЗАСЪДАНИЕ, ВТОРНИКЪ 13 СЕПТЕМВРИЙ 1883 ГОД.

(Начало въ 2 часа 30 мин. слѣдъ пладнѣ, подѣ председателството на г-на Д. Грекова.)

Председателъ (звъни): Ще се чете списъка на депутатитѣ.

Секр. Шивачовъ (чете): Отъ 55 души представители присѣствуватъ 49, а отсъствуватъ 6 души, а именно: М-ръ Начовичъ, Митроп. Симеонъ, М-ръ Цанковъ, Н. Сукнаровъ, М-ръ Балабановъ и Яковъ Геровъ.

Председателъ: Тѣй като болшинството на Н. Събрание присѣствува, засѣданието се открива. На дневенъ редъ имами продължение разискването върху вжтр. правилникъ. Моля г-на докладчика да заеме мѣстото си.

Докл. Д-ръ Цачевъ (чете):

ГЛАВА III.

За гласоподаването.

Чл. 17.

Преди да се пристѣпни къмъ гласоподаване, председателтъ прочита въ всеуслишание текста на предложението, върху което има да се произнесе Н. Събрание. (Приема се).

Чл. 18.

Гласоподаването бива:

- 1) явно, а именно
 - а) чрезъ вдигане рѣцѣ,
 - б) чрезъ ставане и сѣдане,
 - в) чрезъ записване саморѣчно имената си;
- 2) тайно, чрезъ бюлетини. (Приема се).

Чл. 19.

Начина на явното гласоподаване съ вдигане рѣцѣ, или съ ставане и сѣдане бива по усмотрѣнието на пред-

сѣдателя, а — чрезъ саморѣчно записване, по исканието най-малко на петнадесетъ представители. Гласоподаването чрезъ саморѣчно записване, става посредствомъ два листа, приготвени и държани отъ секретаритѣ, отъ които (листове) върху едина се записватъ онѣзи представители, които сѣ за, а върху другия листъ, които сѣ *противъ* предложението.

Вълчовъ: На тоя членъ ми се струва, че трѣба една поправка, именно дѣто се казва, че трѣба да се произнесѣтъ най-малко 15 души представители, за да стане гласоподаване чрезъ саморѣчно записване. Споредъ конститутцията трѣба само 10 души, и ми се струва, че трѣба да приемемъ така, както стои въ основния законъ, и да се поправи: вмѣсто 15 души да се тури 10. Мене ми се струва, че така трѣба да стане, така трѣба да го приемемъ. (Гласове: съгласно).

Докл. Д-ръ Цачевъ: Тукъ не се отнася до тайно гласоподаване. Тукъ се отнася до гласоподаване съ саморѣчно записване. А члена, когото г. Вълчевъ има добрината да приведе отъ конститутцията, никакъ не се отнася до този членъ.

Щърбановъ: Туй, което г-нъ Вълчева казва, има го въ 20 членъ. Тамъ се говори, че 10 души трѣбва за тайно гласоподаване.

Вълчовъ: Чрѣзъ саморѣчно записване то е единъ видъ тайно гласоподаване, (Гласове: не е тайно!) и ми се струва, че ние ако би да приемемъ гласоподаване чрезъ саморѣчно записване, когато пожелаатъ 15 души, то съ това ще нарушимъ основния законъ. Азъ нѣмамъ нищо противъ

това; но само искамъ да вървимъ съгласно съ основния законъ.

Списаревски: Азъ напомнямъ на г-на докладчика на комисията, че членоветъ на комисията бѣха съгласни, да бждѣтъ 10 души, а не 15.

Шивачовъ: Азъ се чюдя, какви мотиви може да представи г-нъ Вълчевъ, че саморѣчното записване било тайно гласоподаване. Азъ мисля, че пб-явно гласоподаване отъ записване имената, не може да стане. Дигание рѣка не е толкозъ явно, понеже не се записва въ протоколитъ, кой е дигналъ. Слѣдователно саморѣчното записване е най-явно гласоподаване.

Докл. Д-ръ Цачевъ: Мисля, че г. Списаревски е забравилъ, какво е рѣшила комисията, и за доказателство може да послужи неговия правилникъ, който го има въ рѣцѣ; тази дума не е измѣнена, а другитъ членове, които сж претърпѣли измѣнения сж подчеркнати. Види се, че си е помислилъ, да е станалъ разговоръ за това.

Вълчовъ: Г. Шивачовъ казва, че записването на книга било явно гласоподаване. Записването въ книга е сжщо, както и съ бюлетинитъ. Ми се струва, че ако приемемъ 15 души, ще нарушимъ 115 членъ на онѣзи конституция, която едва вчера се възстанови и която трѣба да назимъ като свѣщенно нѣщо. За това именно мисля, че г-да представителитъ нѣма да приематъ, да станатъ 15 души.

Бобчевъ: Това, което предговоривши каза, тайно гласуване се допуца тогава, когато пожелаатъ 10 души. Туѣ се казва въ 20 членъ, който е основанъ на конституцията. Този членъ е онзи, който иска да каже г-нъ Вълчевъ, и е основанъ на конституцията. Слѣдователно тукъ не е испуснатата испредъ видъ конституцията. 20 членъ говори за това.

Анневъ: Азъ не зная, защо г. Вълчовъ ни плаши постоянно съ нарушение на конституцията. Въ по-горния чл. 18 се казва, какви сж начинитъ на гласуването, сирѣчь:

«Гласоподаването бива:

1) явно, а именно

- а) чрезъ вдигание рѣцѣ,
- б) чрезъ ставане и сѣдане,
- в) чрезъ записване саморѣчно имената си;

2) тайно, чрезъ бюлетини».

Тукъ е думата за единъ отъ начина на гласоподаванията, сир. съ саморѣчно записване. За това не зная, какъ може да се наруши конституцията, когато по-долѣ се говори за другъ начинъ на гласоподаване. Слѣдователно и самата конституция не ни запрещава подобно нѣщо. Ние приемаме единъ правилникъ и той е законъ за насъ, а съ това не се

нарушава основния законъ. Единъ пжтъ ще гласуваме, както казва 20 членъ, а другъ пжтъ другоаче, по усмотрѣнието на председателя, или по желанието на представителитъ. За това ще моля г-на Вълчева, да ни не плаши постоянно съ конституцията, защото и ние сме я чели.

Вълчевъ: Не искамъ да плаша никого и това, което казахъ, не го казахъ за друго, но да посоча на факта. Въ чл. 18, когато се прие, се пропусна да се приеме записването както тайно гласоподаване.

Председателъ: Г-нъ Вълчевъ! Вие се много лѣжете, ако мислите, че записването имената е тайно гласоподаване. Защото има другъ членъ въ правилника, който казва: «когато стане гласоподаването съ записването имената, то имената на представителитъ, които сж били *за и противъ* се пишатъ въ протокола». Щомъ има таково нѣщо, то мисля е излишно да говоримъ, че е тайно гласоподаване.

Вълчовъ: Сетнѣ ще поговоря при слѣдующия членъ. Ако Събранието желае, да приеме моето предложение или не, за мене е все равно.

Председателъ: Азъ ще го туря на гласоподаване. Вие можете да говорите; но искахъ да Ви извадж отъ едно погрѣшно мнѣние, което имате, че записването имената било тайно гласоподаване. То е явно, защото за това има членъ въ правилника, който казва, че имената на тѣзи се обнародватъ въ самитъ протоколи на Нар. Събрание. Така щото, щомъ се обнародва, то не може да бжде тайно. Тайно е съ бюлетини, когато не се знае, какъвъ бюлетинъ е пусналъ всеѣки единъ.

Попповъ: Тукъ било тайно, било явно, е все едно. Той който записва, ще запише, когото иска; за това все е като тайно. Тукъ нѣма никаква разлика. Той може да пише явно, когото ще, или тайно когото ще. Затова да останатъ 10 души.

Докл. Д-ръ Цачевъ: Г-да Представители! Чл. 6-й отъ правилника, когото вчера вотирахми, буква *ж* доказва, какво е явното и какво е тайното гласоподаване. Ако имате добрината, позволете ми да прочета тази буква и ще се уверите, че гласоподаване чрезъ записване имената не е тайно, но е явно. (Чете): «Ако гласоподаването е станало чрезъ саморѣчно записване на имената си, кои представители сж записани на едната страна и — на другата». Слѣдователно е явно и не може да бжде тайно. Тукъ се знае кой отъ представителитъ е подписалъ *за* и кой *противъ*. Тѣй щото тукъ нѣма тайно гласоподаване, както г-нъ председателя има добрината да разясни.

Г. Геровъ: Азъ желая, щото г-нъ Вълчевъ да формулира своето предложение и да го даде на председателя, който да

го положи на вишегласие, и тогава Нар. Събрание да го приеме или отхвърли, за да не говоримъ повече и да не губимъ врѣме. А другояче г-нъ Вълчевъ ще настоява до довечера, все едно и сѣщо ще говори и ще настоява, да се приеме неговото предложение. За това предлагамъ, щото г-нъ Вълчевъ да формулира своето предложение.

Шивачовъ: Азъ се очудвамъ, защо за такъвъ въпросъ се губи врѣме. 18 членъ казва, какъвъ е начина на гласоподаванието. Какъ може да бжде тайно, когато гласоподаванието е съ записване имената? Тайно гласоподавание може да бжде само тогава, когато се пише на бюлетинъ и той се пусне стжнатъ въ урната. Тогава никой не знае, кой го е пусналъ. Но при записване на имената всѣки види, че на пр. Геровъ е записалъ Драганова, и пр. Щомъ приехми предпийния членъ, е излишно да губимъ врѣме.

Анневъ: За по-добро доказателство за г-на Вълчева, че саморжчното записване не е тайно, ще да приведа слѣдующия фактъ: Въ миналата сессия, може да помнятъ по-старитѣ г-да представители, стана въпросъ за конския табунъ. Тогавашния кабинетъ като видѣ, че Нар. Събрание нѣма да приеме табуна, предложи, щото онѣзи депутати, които сж *за* или *противъ*, да си запишатъ имената. Тогава представиха се два листа, и които бѣха «за» подписаха се на едниа листъ, а които — «противъ» на другия; и послѣ се прочетоха имената *за* и *противъ*. Слѣдователно не е тайно гласоподавание съ саморжчно записване имената. Може би ще има и въ настоящата сессия таквизъ примѣри.

Дуковъ: Тукъ не е думата за тайно и явно гласоподавание. Тукъ е само въпросъ, да ли 15 души да бждѣтъ или 10, но било 10 и 15, все е едно. Г-нъ Вълчевъ казва 10, и азъ се присѣдинявамъ къмъ него. Г-нъ Геровъ каза, че г-нъ Вълчевъ до довечера ще стои на своето настоявание, а други, които възразяватъ, мисля, че искатъ два дена да стоятъ на своето си. Тукъ е дума, ако има важенъ въпросъ, да се подписватъ, кой гласува *за* и кой *противъ*. За това за да избегнемъ препирнята, понеже може да се случатъ такиви важни въпроси да разискваме, като желаемъ имената да бждѣтъ записани *за* и *противъ*, то нека бждѣтъ 10 души, защото 15 души твърдѣ мжчно се намиратъ. Сега ако глѣдаме всички работи както миналата сессия, то е другъ въпросъ, но сега трѣбва да работимъ споредъ желанието на народа.

Вълчевъ: Азъ имахъ честь да кажа своето мнѣние върху чл. 19. За да се прекъсне въпроса, да се положи моето предложение на гласуване, и ако Нар. Събрание приеме вмѣсто 15 души 10, да се произнесе, приема ли или отхвърля.

Г. Геровъ: Предизвика ме г-нъ Дуковъ да говоря, и ще му отговаря, гдѣто казва, че 10 или 15 души е все едно. Но азъ мисля, че между 10 и 15 има голѣма разлика. (Единъ гласъ: 5.) А още, че на г-на Дукова врѣмето му се вижда не за скжпо. Ако би за единъ членъ да се бавимъ единъ или два дена, за него нищо не значи. За това г-нъ Дуковъ може би желае да разисква за единъ членъ 2 или 3 дни, или желае даже да зимува тукъ. Азъ това не желая. Трѣба всичко да се разисква но да не се губи врѣме, само при единъ членъ, а другитѣ да приемемъ презъ купъ за грошъ 10 и 15 били все едно!? За това азъ желая, както и самъ г-нъ Вълчевъ каза, да се даде на гласоподавание 19 членъ. (Гласове: исчерпано е!)

Дуковъ: Азъ казахъ сѣщо, че трѣба да се даде на гласуване. Азъ въ това разискване само единъ пжтъ говорихъ, не толякожъ пжти, колкото нѣкои други г-да. Дѣто казва г-нъ Геровъ, че азъ искамъ да кжшлувамъ, той самъ знае, че лани най много бързахъ, повече. Г-нъ Геровъ, а сѣщо и азъ имами частни работи и не трѣба да се препирами. А отъ друга страна дѣто казва, че ние ще настояваме два дни, то ще му кажа, че ние не настояваме, а настоява той. (Гласове: исчерпано е! Да се даде на гласоподавание.)

Вълчевъ: Азъ само ще забѣлжа, че всѣки единъ отъ представителитѣ е свободенъ да исказва свободно своето мнѣние, и никакъ не ми се вижда за умѣстно да се говорятъ докачителни думи, както стана отъ предговорившиятъ. По-добръ е да се прекъсне въпроса, и да се даде на гласоподавание предложението ми.

Председателъ: Полагамъ на гласоподавание чл. както го предлага комисията, и ако не се приеме, тогава ще се гласува съ поправката на г-на Вълчева. Който приема члена, както го редактирала комисията, да си дигне ржката. (Приема се).

Докл. Пачевъ (чете):

Чл. 21.

«Нар. Събрание рѣшава по вишегласие отъ присжтствующитѣ членове (чл. 5). При равно число гласове, предложението се отхвърля. (Чл. 114 отъ Констит.)».

Л. Дуковъ: Вчера бѣше подигнатъ въпросъ за отварянието засѣданията на Н. Събрание, но азъ тогава си оттеглихъ думата и си придържахъ правото да говоря днесъ. За това да остане споредъ Конституцията 114 чл., който казва, че за да се рѣши единъ въпросъ трѣбва болшинството отъ всички тѣ членове а не отъ присжтствующитѣ.

Шивачовъ: Оттеглямъ си думата.

Списаревский: Настоящия чл. е съобразенъ съ членъ 114 на конституцията, На това съображение прие комисията той да фигурира тукъ въ чл. 21-ий.

Председателъ: За да се разясни въпроса, защото мисля, че има едно недоразумѣние, азъ ще прочетъ 114 чл. отъ конституцията (чете): «Гласуването върху влѣзналии за разглеждане въ Събранието проектъ или предложение, допуска се въ такъвъ случай, ако се намиратъ въ заседанието по-вече отъ половина на вѣстѣ членове».

То не ще да каже, че трѣба да гласуватъ по-вече отъ половината отъ всичкитѣ членове за единъ въпросъ, за да може да се приеме. За да се тури на гласоподаване, трѣба да присѣдствуватъ по-вече отъ половината, а вишегласие се зима отъ тѣзи, които присѣдствуватъ. Мисля, че това е ясно.

Вълчевъ: Споредъ 167 чл. отъ конституцията, ние въ това Събрание ще видимъ, че ще се намѣримъ предъ такива въпроси, за рѣшението на които не ще да се искатъ само половината гласове отъ представителитѣ, т. е. вишегласие, но и $\frac{2}{3}$. Въ 167 чл. се казва, когато предстои на Н. Събрание да измѣни нѣкои членове отъ конституцията, нуждни сж $\frac{2}{3}$. А такива работи ние имамъ да вършимъ. Както знаете г-да, отъ любимия ни Господаръ има манифеста, въ който се указватъ главитѣ и членоветѣ отъ конст., които ще се предложатъ на измѣнение. Слѣдователно ми се чини, че тукъ този членъ трѣба да претърпи едно измѣнение, защото съ този членъ ще се намѣримъ въ трудностъ и ще ни препречи да рѣшаваме въпроси споредъ дѣйствующата конституция.

Докл. Цачевъ: Това, което има добрината г-нъ Вълчевъ да каже, е нѣщо, което е предвидено въ основния законъ на нашата държава. Когато предстои да се извърши тази работа, за преглеждане на конституцията, нѣма съмнение, че Н. Събрание ще се съгласи съ члена, както е записанъ въ конституцията. Въ единъ правилникъ не може да се тури всичко, и неподобяватъ да се турятъ въ правилника нѣща, които съществуватъ въ конституцията. За това предлагамъ, да приемемъ члена както е редактиранъ.

Сукнаровъ: Ще направя само едно поправление. Чл. 21 гласи така, (чете):

Чл. 21.

Нар. Събрание рѣшава по вишегласие отъ присѣдствующитѣ членове, (Чл. 5). При равно число гласове, предложението се отхвърля. (Чл. 114 отъ конституцията)».

Тукъ мисля, че трѣба да стои чл. 166 отъ конституцията и трѣба този членъ да се помѣсти въ края.

Докл. Цачевъ: Да, на края е 114 членъ.

Вълчевъ: Г-нъ Д-ръ Цачевъ искаше да каже, че когато дойде време да се произнесемъ върху ония точки на Конституцията, които трѣба да претърпятъ измѣнение, тогава сме могли да постѣпимъ както предписва Конституцията. Азъ мисля, че този правилникъ ние го правимъ за онова, което ни предлежи да работимъ; и за това трѣбва всичко да забѣлжимъ въ правилника, което е нужно да се внимава при нашитѣ работи. И не зная, защо да неприемами, когато въ чл. чл. 167 и 168 се казва, че преглеждане Конст. става по сжщия начинъ, както е предвидено въ чл. чл. 108 и 109 отъ сжщата конституция. Струва ми се, че тукъ работата е доста ясна, и настояването на депутата г. Минча Цачева е излишно. И ако би да се приеме, както го е направила комисията, пакъ ще дойдемъ въ противорѣчие. Утрѣ ще се яватъ нѣкои въпроси и ние ще се намѣримъ въ неудомѣние. Въ самия правилникъ се казва, че въпроситѣ се рѣшаватъ по вишегласие. За това члена трѣба да се поправи да стане така: «Народ. Събрание рѣшава по вишегласие отъ присѣдствующитѣ членове — както е указано въ правилника. При равно число гласове, ако ли не се приеме по вишегласие, предложението се отхвърля». Съ забѣлжка, че «измѣненията за точкитѣ, които ще се подложатъ на разискване за измѣнение конст. да бѣждѣтъ съгласно съ 167 и 168 членове отъ конституцията».

Лаз. Дуковъ: Този въпросъ се подигна отъ мене и азъ не искамъ вече да настоявамъ; но понеже въ всѣко Събрание се срѣщатъ такива спжнки за рѣшаване на нѣкои предмѣти, за това го наумихъ. Ако бѣде споредъ конституцията, ще бѣде доста ясно. Но тѣй като тя е още нова за насъ, азъ си оттеглямъ предложението и оставамъ да се произнесе Събранието, какъ да бѣде члена, споредъ комисията или споредъ предложението на Вълчева.

Вълчевъ: За да определя по-добрѣ този членъ трѣбва да стане така: «Нар. Събрание рѣшава по вишегласие на присѣдствующитѣ членове, освѣнъ случаитѣ показани въ членове 167 и 168 отъ конституцията».

Председателъ: Полагамъ на гласуване члена така, както го е приела комисията и ако се не приеме, послѣ ще се тури на гласуване предложението на г-на Вълчева. Който приема члена, както го е редактирала комисията, да си дигне ржката. (Вишегласие). Ако обича г-нъ Вълчевъ, да се тури на гласоподаване неговата прибавка.

Вълчевъ: Разумѣва се. Поправката ми е слѣдующата. (Чете): «Освѣнъ случаитѣ показани въ чл. 167 и 168 отъ конституцията». Всичкитѣ други въпроси се рѣшаватъ

отъ Събранието по вишегласие, а за ония, които сж въ 167 и 168 чл. на констит. ще се рѣшаватъ спорѣдъ този членъ.

Анневъ: Азъ мисля, че прибавката на г-на Вълчева е излишна; защото това, което желяе той да се прибави, е предвидено въ самата конституция. За това по добръ е, да си оттегли своята прибавка.

Вълчевъ: Азъ желяя да знамъ, съ какво може да ме убѣди г-нъ Анневъ, че моята поправка е излишна. Ако е всичко предвидено въ конст., тогава не ни трѣбва никакъвъ правилникъ. За това мисля да се тури на гласуване моето предложение.

Председателъ: Да се тури подиръ първата алинея на този членъ: «Освѣнъ случаитъ предвидени въ чл. 167 и 168 на конституцията». Който приема да се тури тази прибавка подиръ първата алинея на този членъ, да си дигне ржката. (Меншество.) Предложението се отхвърля.

Докл. Пачевъ (чете):

Чл. 22.

По какъвто начинъ и да се е гласоподавало, резултата му се констатира отъ бюрото на Нар. Събрание, и се прогласява въ всеуслишание отъ председателя въ сжщото заседание. (Приема се.)

Докл. Пачевъ (чете):

ГЛАВА IV.

За реда, по който се внасятъ, и разгледатъ проектитъ прѣдложенията.

Чл. 23.

Законопроектитъ и прѣдложенията на Правителството се внасятъ въ Нар. Събрание отъ надлежнитъ Министри чрѣзъ Княжеска заповѣдъ.

Всеки прѣдставитель сжщо може да внесе въ Нар. Събрание законопроектъ или прѣдложение съгласно съ чл. 109 отъ конституцията. (Приема се.)

Чл. 24.

Всеки законопроектъ или прѣдложение трѣбва да се подава писмено на председателя, на Нар. Събрание, който се распорѣжда за напечатванъето и за раздаванъето имъ на прѣдставителитъ най малко два деня преди опрѣдѣления день за разискванъето имъ въ Събранието. (Приема се.)

Чл. 25.

Всеки законопроектъ и прѣдложения се гласуватъ въ Нар. Събрание членъ по членъ, а послѣ това се пристѣпва къмъ общо гласуване за цѣлия законопроектъ или прѣдложение, но въ всекой случай, това общо или цѣло гласуване,

трѣбва да стане въ идущето заседание. Преди общото гласуване допуша се внесане на предложение за сжщественно измѣнение или допълнение на проекта, ако таковото предложение се поддържи най-малко отъ една четвъртъ отъ присѣдствующитъ прѣдставители. (Приетъ).

Чл. 26.

Ни единъ законопроектъ отхвърленъ изцѣло отъ Народ. Събрание, не може да се внесе безъ сжщественни поправки въ сжщата сессия. (Приетъ).

Чл. 27.

Прѣдставителитъ можтъ съгласно 156 и 157 чл. отъ Конституцията да запитватъ Министритъ върху дѣлата по управлението. Запитванията, които сж направани въ отсъствие на надлѣжний Министръ, съобщаватъ се на сжщия отъ бюрото на Нар. Събрание. (Приетъ).

ГЛАВА V.

За правата и длѣжноститъ на бюрото.

I. Председателя.

Чл. 28.

На председателя се възлага:

- а) да отвара и затваря заседанията на Нар. Събрание и да води разискванията (чл. 3);
- б) да съкратява съставенитъ мнѣния на говорящитъ;
- в) да постави въпроситъ на разискване по установения редъ;
- г) да поканва по име лицата, на които е реда да говорятъ;
- д) да държи порядъкъ и благочиние;
- е) да бди щото да не ставатъ повръщания върху въпроси вече разискани и рѣшени окончателно; и
- ж) да води сношения съ всичкитъ правителствени и частни лица по дѣлата на Нар. Събрание. (Приетъ).

Чл. 29.

За увардване на порядъкъ въ заседанията на Нар. Събрание председателя употрѣблява слѣдующитъ срѣдства,

- а) призовава на благочиние;
- б) призовава говорящия да не се отдалечава отъ прѣдмѣта;
- в) отнѣма думата на говорящия; и
- г) изобличава. (Приетъ).

Чл. 30.

Прѣдставитель, изобличенъ три пѣти на редъ въ едно заседание, лишава се отъ правото да говори до края на сжщото заседание. Въ случай на непокорность, председателя може да се распорѣди за отстраняванъето непослушното лице отъ салата на Нар. Събрание, за презъ врѣмето до дѣто трае сжщото заседание.

И. Вълчовъ: Ми се струва, че тоя членъ не е на мѣстото си; тъй като членъ 93 отъ конституцията ясно казва, че всѣкой отъ представителитѣ е свободенъ да исказва своето мнѣние, и никой не може да иска смѣтка нѣкому за това, което е говорилъ и изказалъ по свое убѣждение и съвѣсть. Всѣкой депутатъ е положилъ клятва, и се е обѣщавалъ, че добросъвестно и съ спокойна съвѣсть ще изпълня своята обязанность. Азъ до колкото виждамъ, не разбирамъ, какъ може единъ прѣдставителъ да го отстранатъ отъ салата на Нар. Събрание. Чл. 93 казва: «Всѣкой членъ на Събранието има право да исказва свободно своето мнѣние, и да дава гласъ по свое убѣждение и съвѣсть. Никой не може да иска отъ него за изказаното мнѣние смѣтка, или да подига за това срѣщу него гонение».

Ако приемемъ да се изважда единъ прѣдставителъ вънъ отъ събранието, то члена ще противорѣчи на конституцията.

Шивачовъ: Г. Вълчовъ обича да привежда отъ конституцията само ония членове, които му се харесватъ. Вѣроятно, той не е видѣлъ слѣдующия членъ: (Чете го) Чл. 94. «Правата на прѣсѣдателя и отговорността на членоветѣ отъ Събранието за редъ и приличие въ засѣданията опредѣляватъ се въ особенъ правилникъ за вътрѣшния редъ на Събранието». Значи на Събранието се дава право да състави правилникъ и тамъ да тури граница на приличието. Вѣроятно г-нъ Вълчовъ самъ се бои да не би нѣкога да назначене да говори неумѣстни работи, или да земе да дига гюрюлтия. Въ члена много добръ е казано, че въ такива случаи прѣсѣдателя първия пжтъ призовава на благочиние, втория пжтъ му напомня да не се отдалечава отъ прѣдмета и най-сетнѣ 3-й пжтъ като му забѣлѣжи, отстранява го отъ засѣданието. Азъ мисля, че нито единъ отъ насъ не се съмнѣва, че може да подпадне подъ подобно нѣщо. Защо да се боимъ, че ще ни подчини такова нѣщо, когато сме дали клятва, че ще държимъ благоприличието. Тука смѣтка не се иска, а само е работата за мѣрkitѣ, каквито трѣбватъ, за да се изпълнятъ правилата на благоприличието. За това, да бжде спокоенъ г-нъ Вълчовъ, и, ако се бои отъ това нѣщо, може да го избѣгне, ако иска (Смѣхъ).

Докл. Пачевъ: Този чл. 30 никакъ не стѣснява прѣдставителитѣ да исказватъ свободно мнѣнието си, и не противорѣчи на чл. 93 отъ конституцията. Тука се касае щото, когато единъ прѣдставителъ исказва мнѣние то си да го исказва както трѣбва човѣшки. За това нѣма никакво противона 93 чл. отъ конституцията.

Вълчевъ: Г. прѣдставителъ Шивачовъ каза, че азъ съмъ привеждалъ ония членове отъ конституцията, за които ми било понасяло. Азъ не зная, отъ гдѣ е това извадилъ; но азъ считамъ за длѣжнoсть да кажа, че не изваждамъ членоветѣ, които ми понасятъ, но членоветѣ, които се отнасятъ до прѣдмѣта. И това е моя длѣжнoсть, защото не искамъ да падне на мене ни най-малка отговорность за това, което вършиме. Въ правилника е казано, че разискванията трѣбва да ставатъ мирно, тихо и благоприлично; това е доста хубаво. Но, каквото и да е казано въ правилника, намъ никакъ не се дава право, да извадимъ единъ депутатъ отъ камерата; и съ приеманье такъвъ членъ, падаме подъ тѣжка отвѣтственность предъ страната, която представляваме. За това настоявамъ, че е неумѣстно, и трѣба да се отхвърли.

Геровъ: Дѣто ще се каже по предложението за г. Вълчева, ако би да полудѣе единъ отъ депутатитѣ, ние да нѣмаме право да го извадимъ. (Смѣхъ). Или, ако направи нѣкакво неприличие, да не може да се извади. За това, предложението на г. Вълчева е съвсѣмъ неумѣстно и предлагамъ, да се вотира члена безъ никакво измѣнение.

Дуковъ: Азъ тука гледамъ, че този членъ отъ конституцията твърдѣ добръ гарантира това, което каза г. Вълчевъ, и не трѣбва да се боиме, че отъ този членъ ще може да ограничи нашето право, т. е. не трѣбва да се боиме отъ това, че, ако нѣкой се изрази неблагоприлично, да се извади на вънъ. Като му се забѣлѣжи веднажъ, 2 или 3 пжти, да се извади; ако не се съгласи, трѣбва да го извадиме. Минжлата година имавме честта да забѣлѣжимъ, че прѣсѣдателя, Нег. Високо-Преосв. Митроп. Прѣславский, каза на квесторитѣ да исхвърлятъ г. Шивачова на вънъ, за твърдѣ неприличнитѣ му изражения. (Смѣхъ). Това е забѣлѣжено въ протоколитѣ. (Вълчовъ иска дума.)

Прѣсѣдатель: Г-нъ Вълчевъ, да имате търпѣние. Вие говорихте за всѣкой въпросъ по 7 или 8 пжти; не може да се оплаквате, че ни ви давамъ думата.

Шивачовъ: Азъ мисля, че фактътъ, който се извърши предъ лицето на самото Събрание, е достатъченъ да ни убѣди, че трѣбва единъ такъвъ членъ. Г. Дуковъ показва явно, че не само този членъ, но и други би трѣбвало да се турятъ. На какво основание той иска да ме напада, да ли се отнася до прѣдмѣта това? Именно това е още единъ фактъ, който оспорва предложението на г. Вълчева. Азъ мисля, че по-много неможе и да се очаква отъ човѣкъ, като г. Дукова.

Прѣсѣдатель: Г. Дуковъ не каза това за Васъ; той не каза, като отъ Вази човѣкъ, какво може да се очаква. Слѣдователно на Васъ трѣбва да забѣлѣжж.

Вълчевъ: Г-да представители! Съ въпроса, който подигнахъ, не искамъ друго да кажж, а само че не трѣбва да се отнематъ правата на представителитѣ, които не можемъ да имъ отнемемъ. Азъ вѣрвамъ, че нѣма и не ще може да се случи у насъ подобно нѣщо; защото всичкитѣ г-да представители сж хора, които едва ли ще направятъ такова нѣщо. (Гласове: исчерпано, исчерпано! — Предсѣдателъ звѣни). Искамъ да кажж, че ние не можемъ да отнемаме правата на единъ депутатъ. Имали сме и други Народни Събрания и други вътрѣшни правилници, а такива нѣща не сж се виждали. Въ члена е доста ясно казано, че когато единъ представителъ се изобличи два пѣти отъ Нар. Събрание, лишава се отъ правото да говори. Мисля, че това стига. Не зная, защо трѣбва да се отстранява отъ залата на Нар. Събрание. Азъ настоявамъ на това, че ние нѣмаме право да го отстранимъ. Най-сетнѣ, длъженъ бѣхъ да кажж своето мнѣние, казахъ го, и нека се положи на гласуване. Ако се приеме, добръ, ако ли не, да се отхвърли.

Анневъ: Азъ имамъ право вчера, като казахъ, да се предвиди въ правилника едно ограничение за говорението на депутатитѣ, защото се указа, че има представители, които иматъ желанія да говорятъ по 10—15 пѣти върху единъ и сжщия предметъ. На предметъта ще дойдж. Чл. 30 не ограничава, защото самата конституция гарантира това право. Но у насъ били сж такива депутати въ 79 и 80 год., щото, ако г. Вълчевъ бѣше депутатъ тогава, щѣше да види, че не чл. 30, но нѣкой по-строгъ би трѣбвало. Тогава станяхъ такива скандали, щото нѣкои си позволихъ да бижтъ единъ представителъ, съ който кой знае какво би било станжло, ако не бѣше подполковникъ Поповъ, който го отърва отъ тия разбойници.

Предсѣдателъ: Г. Анневъ, правилника запрещава такива думи да се употребяватъ.

Дуковъ: Не се ограничаваме, ако се приеме това. Члена доста ясно казва, че когато му се направи 3 пѣтъ забѣлѣжка, ако иска да настоява повече, тогава се постѣпя съ него споредъ члена.

Колкото до това, гдѣто г. Шивачовъ иска да ме докачи, като каза: «като Дукова човѣкъ», има да му отговорж, че и азъ съмъ депутатъ, като него, че и човѣкъ само не като него, както и да е, азъ неискамъ да го докачамъ, само приведохъ за примѣръ това; а той да се недокача. Като стоятъ стенографическитѣ протоколи, които свидѣтелствуватъ за всичко, азъ не искамъ да го докачамъ.

Вълчевъ: За успокоение на г-на Аннева ще кажж, че сегашний съставъ на Нар. Събрание ни е извѣстенъ, и прѣдъ

такъвъ съставъ да се настоява за приеманъето такова нѣщо, нѣма нужда, защото нѣма причина да се прѣдполага за по добро нѣщо.

Сукмаровъ: Защо се говори за такъвъ или иначе съставъ. Ние не можемъ да знаемъ, да ли нѣма да се случи нѣщо, отъ което да произлѣзе скандалъ. За това, да си остане члена. (Гласове: съгласни!)

Предсѣдателъ: Ще положж на гласуване чл. 30, както го предлага комисията, и ако се отхвърли, ще положж предложението на г-на Вълчева. Който приема членътъ така, както се той прочете отъ комисията, да си дигне ржката. (Болшинство.) Прѣдложението на г-на Вълчева пада.

Чл. 31.

Ако би нѣкое външно лице си позволи да дава знакове на одобрение или неодобряване, или да издава вѣтъ, такова (лице) се отстранява отъ Нар. Събрание тутакси по распорѣжданieto на предсѣдателя. Въ случай на смущение, предсѣдателътъ може да се распорѣди, за да се упраздни всичкото мѣсто, опредѣлено за публиката. (Приема се.)

Чл. 32.

Нар. Събрание има своя почетна стража, която е подчинена на предсѣдателя. Въоружена сила не се допуска въ зданието на Нар. Събрание, освѣнъ по заповѣдта на предсѣдателя въ случай на нужда.

Геровъ: Само да се прибави: споредъ чл. 102 отъ конституцията.

Предсѣдателъ (чете го): «Никой съ оружие не се допуска въ залата на заседанията, нито въ зданието, гдѣто е Събранието.»

Вълчевъ: Споредъ конституцията, която прѣди малко чете г-нъ предсѣдателъ, въоружена стража може да се допуска въ Събранието, когато то пожелае; а въ члена, който предлага комисията се казва, че това става по заповѣдъ на предсѣдателя. Мислж, че предсѣдателътъ и събранието има голѣма разлика. За това, да се поправи и да се каже: ако се рѣши по вишегласие отъ Събранието.

Геровъ: Тука само да се прибави допълнение: споредъ чл. 102 отъ конституцията.

Вълчевъ: Азъ мислж, че за да се пристѣпи по-нататѣкъ, да се поправи така, понеже се съгласи и г-нъ комисаръ.

Списаревский: Като членъ на комисията, съгласенъ съмъ да претърпи члена това измѣнение, което предлага г-нъ Вълчевъ.

Докладчикъ (чете поправката): «Ако се желае отъ Събранието по вишегласие».

Шивачовъ: Азъ мислж, че ние приехме 31 чл. напълно. Добръ, но ако предсѣдателътъ не е въ състояние да извърши

това безъ военна сила, тогава какъ ще може да стане това? За това, да се остави както си бѣше по-напредъ въ правилника; защото председателятъ всѣкога ще иска мнѣнието на Нар. Събрание, а самъ нѣма да го извършва.

Списаревский: Смущение между публиката и въ самата зала на Нар. Събрание има разлика.

Вълчевъ: Да се неплашимъ, защото това е споредъ самата конституция; нищо нѣма повече отъ това, което е въ конституцията а и комисията го прие.

Анневъ: Комисията като се е съгласила, това незначе, че го е приело Нар. Събрание; ако се е съгласила комисията, то незначе, че и ние сме се съгласили. Щомъ приехме напълно предишния 31 членъ, то значи, че 32 чл. трѣбва да приемемъ така, както го е приела комисията по-напредъ; защото, най сетнѣ председателятъ нѣма да иска да направи това безъ да вземе мнѣнието на Нар. Събрание. Слѣдователно да го приемемъ безъ измѣнение.

Вълчевъ: Г-нъ Анневъ незнае защо казва, че като сме приели 31 чл., трѣбва да приемемъ и 32; това не може да бѣде основателно; защото той изрично противорѣчи на 102 чл. отъ конституцията, която вчера е възстановена, и която трѣбва да пазиме като очитѣ си. Като настояватъ предговорившиятъ за това, тий си противорѣчатъ и бъркатъ понятията си.

Шивачовъ: Ония г-да, които най-много говорятъ за конституцията, или я неразбиратъ или нежелаятъ да я разбератъ. Какъвъ смисълъ има този 102 членъ? (Чете го):

(Виждъ по-горѣ).

Ние сега за какво говориме тукъ? Членътъ говори, че председателятъ може да туря стража въ зданието или заседание. Този членъ казва, че, ако би да стане нѣкакво смущение въ публиката и председателятъ самъ да не е въ състояние да изпълни това, той повиква стража. Сега 31 чл. трѣбва да бѣде съгласенъ съ 32. Ако приемемъ 32 членъ както се предлага, трѣбва да измѣнимъ и 31 чл. но този членъ не противорѣчи на чл. 102 отъ конституцията.

Вълчевъ: Г-нъ Шивачовъ има добрината да прочете чл. 102 отъ конституцията. Чете го и той на български е написанъ а не иска да го разбере. Тоя членъ казва: (чете го)

Азъ мисля, че всѣко противостояние е безосновно; и ми се струва, че трѣбва да приемемъ члена съ измѣненията, които се приехъ и отъ комисията, и които моля, да се приематъ и отъ цѣлото Събрание, защото туй сме длѣжни да направимъ.

Списаревский: Сжщото щѣхъ да кажж, което г-нъ Вълчевъ каза.

Анневъ: Г-нъ Вълчовъ направи една заблѣжка, че сме си противорѣчили и че сме бъркали понятията си. Ако е такова нѣщо ставало, то е ставало отъ негова страна; и за доказателство на това ще кажа, че всичкитѣ негови прѣдложения до сега сж били отблъснати отъ Народното Събрание, слѣдователно, той бърка понятията си. Азъ искамъ да обърнж вниманието ви, че тукъ въ 31-й членъ е казано: «въ случай на смущение, председатели може да се распореди, за да се упраздни всичкото мѣсто, определено за публиката» незначе, че като стане нѣкакво смущение, да излѣземъ ние на вѣнъ; а председателя, като заблѣжи това, съ съгласието на Нар. Събрание, се распорежда, за да се повика въоръжена сила, за да упраздни мѣстото, определено за публиката; за това да не ни туку плаши г-нъ Вълчовъ съ конституцията въ рѣцѣ и да ни казва, че сме си бъркали понятията. Ако си бъркахме понятията, то не биха ни избрали за прѣдставители.

Докл. Д-ръ Цачевъ: Вие чухте, че се съгласихъ да приема предложението, което направи г-нъ Вълчовъ; но слѣдъ внимателното прочитанье на чл. чл. 66 и 102 отъ конституцията, членове, на които г-нъ Вълчовъ основава своето прѣдложение, ме докарахъ до убѣждение, че не трѣба да приема това, което г-нъ Вълчовъ прѣдлага. Тѣзи 2 члена какво означаватъ? Тѣ говорятъ за едно нормално положение, а тука се казва за едно извънредно, ненормално положение. А чл. 32 не е друго нищо, освѣнъ членъ, който говори за едно нѣщо, което не е предвидено въ 102 чл. на конституцията. И именно чл. 32 е членъ, който произлѣзва отъ чл. 93 на конституцията, и който дава право на Н. Събрание, да изработва правилникъ за вътрѣшния редъ на Събранието. За това, г-да прѣдставители, като прочетохъ внимателно тѣзи 2 члена отъ конституцията, дойдохъ до заключение, че прѣдложението на г-на Вълчова трѣбва да се отблъсне като прѣдложение, което не е основано на тѣзи 2 члена. И моля да се отблъсне.

Попповъ: Въ 31 чл. се говори за отстранението само на едно лице; но когато Събранието има за нѣщо да се плаши, тогава трѣбва да стане съ вишегласието на Събранието. Този членъ се отnosi само за едно лице, за него е лесна работа; а когато би се заплашили камерата отъ нѣкои лошаи хора, тогава за отстранението имъ да се рѣши съ съгласието на Нар. Събрание.

Л. Дуковъ: Горѣ долѣ, думитѣ, които искахъ да кажа, каза ги г-нъ Попповъ. Тукъ е работата сега, че г-нъ Анневъ

има честта да възрази, и да се гордѣе съ това, че всѣки пжтъ предложението на г-на Вълчева падало, а неговото се поддържало. (Председателъ: Говорете на предмѣта). Това Нар. Събрание до дѣто има сила, все така ще се върши.

Председателъ: Вие нѣмате право да опрекавате на болшинството на Народ. Събрание. Нека рѣшава, както иска. Както Ви гледате да извършите обязанността си, така и другитѣ представители сж дали кѣтства, и всѣки е свободенъ да изказва мнѣнието си. За това, да се опрекава болшинството, това е вънъ отъ предмѣта, и не доказва свободолоубиви начала.

Вълчовъ: Г-нъ докладчикъ, Д-ръ Минчо Цачевъ, каза, че той билъ на друго мнѣние по тоя членъ, когато е билъ въ комисията. Преди малко, г-да представители, чюхъ, че той си промѣнилъ мнѣнието; слѣдъ малко каза, че пакъ друго разбралъ и друго изявява. Не е чудно, ако се продължи още половинъ часъ, ще видимъ отъ него още 10 или 20 мнѣния. Но азъ ще остава това на страна, понеже това не е моя работа. Колкото за г-на Аннева, ще му кажа, че ако моето предложение се отблъсне отъ Нар. Събрание, това ни най-малко не мя безпокои. Азъ нѣмамъ такива претенции, както може би г. Анневъ мисли, (Анневъ: Не мисля.) щото когато предлага едно предложение, че трѣба да се приеме. Азъ съмъ се водилъ съ мисль, да извърша моята миссия като представителъ съвѣстно. Макаръ и да не се приеме, за мене е достаточнo това, което казахъ въ кръга на моята обязанностъ, и считамъ за достаточнo, да се забѣлжи въ протоколитѣ. Това е за мене достаточнo. Това го казвамъ на г-на Аннева, който мисли, че моето предложение щѣло да се отблъсне отъ Нар. Събрание. Колкото за другитѣ, които казватъ, че председателя може въ случай на шумъ да упразни салата, това не може да се вземе и тълкува съ другъ въпросъ, че председателя сжщо така има право, когато ще да се распореди, да дойде тукъ въоръжена сила въ камерата. Това сж два въпроса съвършено различни единъ отъ другъ. Може да има хора между насъ, които не искатъ да разбиратъ това, или така имъ се иска да разбиратъ. Тогава не би имало нужда, при съставянieto на Търновската конституция, да се туря особенъ членъ, който казва, че въоръжена сила се допуца да дойде въ салата само по рѣшението на Нар. Събрание зето по вишегласие.

Шивачовъ: Предлагамъ на Народ. Събрание, да рѣши 32 чл. тъй както го е приела комисията по-напредъ. Що се касае, да ли нѣкой членъ отъ комисията желае да бжде така или иначе, това е друга работа. Ние да приемемъ

онова мнѣние, което е приела комисията по-напредъ отъ вънъ Събранието.

Д-ръ Помяновъ: Азъ мислихъ, че едва ще бжде нужда да зема думата, тъй като работата е за правилника, който не е толкoсь важна частъ за нашето разискване; нъ сега виждамъ, че безъ друго трѣбва да поговоря за нѣщо. Нѣма съмнѣние, че всички г-да представители сж въодушевени отъ желанието да се съобразимъ съ конституцията, и азъ мисля, че ще намѣра отзивъ въ всичкитѣ, ако предполагамъ това, защото конституцията е днесъ законъ. И като четемъ конституцията какво виждаме въ нея? Въ нея се говори изрично, императивно, именно чл. 102 казва: «никой съ оръжие не се пуца въ залата на засѣданията, нито въ зданието, дѣто е Събранието. Военни стражи и въобще въоръжени сили не трѣбва да се турятъ ни при вратитѣ на залата на засѣданията, ни въ самото здание, ни близо до зданието, освѣнъ ако Събранието по вишегласие само пожелае това». И тукъ нѣма никакво исключение. Тука се разбира повече за такива хора, които сж обикновено на оръжие: напр. солдати, жандари, или най-послѣ гавази. Споредъ този членъ никому не се позволява да влиза съ оръжие въ Събранието. По нататъкъ се каза още нѣщо, което именно сега е нерѣшенъ още въпросъ. Казва се за военнитѣ стражи, и въобще въоръжени сили. Тукъ не се разбира за жандари или офицери, нъ за едно отдѣление войска, или на драгунитѣ. Военни стражи и въобще въоръжени сили не трѣбва да се турятъ нито при вратата на засѣданиято, ни близо до зданието, освѣнъ ако Народното Събрание само позволи. Забѣлжете, че за салата никакъ не се говори тамъ, нъ само, че при вратитѣ не смѣе да се допуца, нито въ зданието дѣто има Народно Събрание, нито близо до него; тогава излиза ясно, че за салата само по себе си се разбира. За това 102 чл. отъ конституцията ясно казва: че въ никой случай не може да дойде военна сила тукъ, а случай е само единъ, т. е. освѣнъ ако Събранието по вишегласие само пожелае това. Нѣма съмнѣние, че този членъ противорѣчи съ това, което стои въ правилника, и за което се каза по-напредъ, че не е прѣдложение отъ комисията, а послѣ се каза че е. Всѣкой, който знае да чете, ще види, че членъ 52 отъ правилника, не е съгласенъ съ това. Чл. 52 говори за въоръжени сили въобще, сжщото говори и конституцията; ще каже: онова право, което отъ конституцията е присъдено на Народното Събрание, е дадено тукъ на г-нъ председателъ.

Азъ г-да представители, всѣко почитание къмъ г-нъ председателъ, азъ вѣрвамъ, че той нѣма да направи никогашъ

злоупотребление отъ една нему дадена властъ; нъ отъ друга страна, не можа това същето да туря въ гармония съ конституцията. Този правилникъ се правеше въ едно врѣме, когато конституцията бѣше суспендирана; но днесъ да дойдемъ отъ една страна да казваме: ние знаемъ конституцията, и я почитаме, а отъ друга страна да искаме, този членъ така да го прекараме и да оставимъ на председателя равна сила съ болшинството на Народното Събрание, това е малко смѣло. Друго нѣщо нѣше да бѣде, ако бѣхме чули тукъ да се казва, че ние игнорираме този членъ отъ конституцията, ние го знаемъ, но не искаме сега да се съобразимъ съ него. Азъ мисля, че никой отъ г-да представителитѣ и никой Български гражданинъ, не може и не смѣе да каже това нѣщо. Ако се казва, че всички почитаме конституцията, и искаме съ найголемъ точностъ да я пазимъ, тогава не разбирамъ, какъ можемъ да приемемъ такъвъ единъ членъ. Спомена се и чл. 94 отъ конституцията. Тоя членъ казва: «Правата на председателя и отговорността на членоветѣ отъ Събранието за редъ и приличие въ заседанията, опредѣляватъ се въ особенъ правилникъ за вътрѣшния редъ на Събранието». Какво казва този членъ? Той казва, че ще се изработи единъ правилникъ, и въ него ще да се предвидятъ правата на председателя и реда, по който ще се държатъ разискванията. Тамъ ако се казва, че ще се изработи такъвъ правилникъ, то въ него не може да се даде право на председателя, което конституцията е задържала за болшинството на Събранието. Азъ съмъ на мнѣние предъ видъ на туй, че въ чл. 32 има едно срдѣство, и туй е почетната стража, която ще бѣде въ ржцетѣ на г-на председателя, и това пакъ е съгласно съ конституцията, която не говори за военната стража, а за вътрѣшната полиция на Събранието. Чл. 103 отъ конституцията казва: «Събранието има своя вътрѣшна полиция, която е подчинена на председателя»; а така и трѣбва да бѣде. Азъ ми се чини, че онѣзи страхове, които иматъ нѣкои г-да представители съ отманати съ това. Азъ мисля, че между паметни хора нито не може да има такива, да сме принудени да докараме войска. Не само като хора, но още повече като представители, какъ можемъ това да приемемъ. Туй, което казахъ, че има едно срдѣство въ ржцетѣ на председателя, т. е. вътрѣшната полиция или почетна стража: то азъ мисля, че всички нередовности, които би могли да се появятъ тукъ, на пр. нѣкои да иска да говори повече пжти върхъ единъ предмѣтъ, отъ колкото е нужно, или да прави вигъ, то има почетната стража, която на други мѣста се казва квестори, и тѣ могатъ да му кажатъ, да заповѣда вънъ. За това бихъ желалъ въ името на конституцията чл. 103, който е много

ясенъ, да не се допускатъ тукъ никакви военни сили, освѣнъ съ съгласието на болшинството на Народното Събрание. За това да се замѣни тази дума председателя, както ги прие първо комисията, и мисля да се замѣни, за да бѣде съгласно съ конституцията, т. е. да се рѣшава по болшинството на Събранието, и работата е свършена.

Д-ръ Цачевъ: Г-да представители, не се съмнѣвамъ, че помните твърдѣ добрѣ отъ вчерашнитѣ разисквания на чл. 16 отъ този правилникъ, че никой не може да влиза въ салата на Народното Събрание съ оружие, съгласно съ чл. 102 отъ конституцията; слѣдователно ние вече помѣстихме чл. 102 отъ конституцията въ чл. 16 отъ правилника. Азъ повтарямъ да кажа, че тукъ нѣма противорѣчие на конституцията, ако се приеме 31 чл. отъ правилника, както е съставенъ отъ комисията, защото този членъ предвижда една случайностъ, която не е предвидена въ конституцията (Гласове: Охо!). Азъ казвамъ случайностъ, която не е предвидена. 102 чл. отъ конституцията предвижда онѣзи случаи, когато нѣма смущение, а този правилникъ предвижда, какъ трѣбва председателя да се распореди, ако би да се случи нѣкое смущение въ Народ. Събрание. А 102 чл. на конституцията говори исклучително за едно нормално положение, а не за ненормално; за това предлагамъ, да се приеме чл. 32 както стои въ правилника, защото той не противорѣчи на конституцията. Както виждате, днесъ нѣма военна стража, както въ салата на Народното Събрание, нито никадѣ.

Сукнаровъ: Г-нъ Цачевъ нека ме извини, нъ той много се лъже, че въ конституцията не се говори за ненормални случаи, а само за нормални. Азъ бихъ желалъ да зная, какъвъ нормаленъ случай ще предизвика стража въ Народ. Събрание. На г-да предговорившитѣ, които поддържатъ, че трѣбва да се примиримъ съ 102 чл., ще кажъ, че той не е за черни очи, нъ че тази алинея въ 102 чл. си има причината. Както знаете, може да се предизвика нужда да дойде стража; напр. нѣкой да дойде въ Събранието и да предизвика скандалъ, и въ такъвъ случай ще бѣде нужда да се повика стража. Нъ защото се е случвало често въ други парламенти, че това право се е злоупотреблявало, и на мѣсто стражата да отклони скандала, може да пресири депутатитѣ, да гласуватъ въ този или онзи смисълъ, за туй конституцията предвижда това, и нито на избираемъ председателъ не се дава такова право, да повиква военна сила, а ние днесъ да дадемъ това право на председателя; той може въ даденъ случай, съ Министерството да се съгласи и да доведе стража, която да ни накара отъ страхъ на баионетитѣ, да гласуваме въ извѣстенъ смисълъ. За това ако искаме да

запазимъ конституцията, трѣбва да я промѣняваме така, защото тѣзи думи въ конституцията не сж турени за черни очи, нѣ сж турени по причини съвършенно справедливи.

Анневъ : Като се земе послѣдния пасусъ на чл. 32, който казва: «Въоржжена сила не се допуца въ зданието на Нар. Събрание, освѣнъ по заповѣдта на председателя въ случай на нужда», това незначително, че може да се предполага, че председателя въ даденъ случай самичакъ ще рѣшава за привежданието на военна сила; той ще се съобрази съ чл. 102 отъ конституцията, и ще поиска съгласието на Нар. Събрание. Затова излишно е да се предполага, че ще злоупотрѣби съ даденитѣ нему права. Наистина, такива случаи е имало въ другитѣ камари, нѣ ние не можемъ да предполагаме тукъ такова нѣщо. Колкото за г-на Д-ръ Помянова, който иска отъ напредъ да ни увѣрява, че никой отъ г-да представителитѣ не може да бѣде противъ неговото мнѣние, азъ не зная, до колко той може отъ напредъ да есконттира мнѣнията на представителитѣ. Колкото за вътрѣшния порядѣкъ, съ това се распореждатъ квесторитѣ. Тѣй напр. вънъ е залепено на вратата, че всички г-да, които носятъ оружје, уможиваватъ се, когато влизатъ въ салата на Събранието да оставятъ оружіята си вънка въ гардероба. За това послѣдната алинея споредъ мене е излишна, и може да се исхвърли. Това било би най-съгласно съ 102 чл. на конституцията, за това да си остане само: «Народното Събрание има своя почетна стража, която е подчинена на председателя» и нищо по-вече. (Гласове: съгласни), а втората алинея, съвършенно да се исхвърли.

Председателъ : Глѣдамъ, че много депутати сж излѣзли на вънъ (Гласове: за 10 минути отпущъ). Да се гласува този членъ и послѣ ще дамъ отпущъ.

Шивачовъ : Азъ казахъ и по-напредъ и се одивявамъ, какъ може г-нъ докладчикъ да приеме едно или друго мнѣние. Комисията като е рѣшила нѣщо, то докладчикъ е задълженъ да го каже на Народното Събрание. Сега ако излѣзе единъ членъ отъ комисията и да каже своето мнѣние и пр. това не е задължително за Народното Събрание. Нѣ най-напредъ да се даде на гласуване както го е приела комисията, а мнѣнието на г-на докладчикъ дохожда по-послѣ.

Сукнаровъ : Колкото за реда, който предлага г-нъ Шивачевъ, не е така. Щомъ комисията се съгласи на измѣнение нѣкой членъ, то нѣма нужда да се полага на гласуване онова, което е било направено по-напредъ; това е само губение на време. Щомъ се откаже комисията отъ своето

предшн мнѣние, и се присѣдини къмъ друго, то това да се даде на гласоподаване.

Председателъ : Моля г-на докладчикъ на комисията да прочете 32 чл. въ тѣзи редакция, която прие комисията, послѣ разискванието.

Докладчикъ (чете): «Народното Събрание има своя почетна стража, която е подчинена на председателя». Послѣдната алинея се избрива.

Председателъ : Предлагамъ на гласуване, както е прочетено, които приема да си дигне ржката. (Болшинство дига).

Докладчикъ (чете): чл. 33 «Председателя може да взема участие въ разискванията на всякой въпросъ, слѣдъ като остави председателството на одного отъ подпредседателитѣ, догдѣто трае разискванието на въпроса (Прието).

Председателъ : Давамъ 5 минути распускъ.

(Послѣ распускъ.)

Председателъ (звъни): Моля г-на докладчикъ, да продължава четението на правилника.

Докл. Цачевъ (чете):

II. Подпредседателитѣ

Чл. 34.

«Подпредседателитѣ замѣстватъ председателя въ случаитѣ и по реда, указани въ членовѣтѣ 3 и 33 отъ правилника, като се ползватъ въ това време отъ всичкитѣ председателски права».

Председателъ : Има ли нѣкой да говори? (Не). Полагамъ на гласуване 31-ий чл. така както се прочете. Който не го приема, да си дигне ржката. (Никой не дига. Приема се.)

Докл. Цачевъ (чете):

III. Секретаритѣ.

Чл. 35.

«Секретаритѣ сж длѣжни подъ надзора на одного отъ подпредседателитѣ:

а) да съставяватъ съкратенитѣ протоколи отъ точно държанитѣ белѣжки съгласно чл. 6 отъ сжщия правилникъ, и да се грижатъ за напечатванието на стенографическитѣ протоколи.

б) да приематъ представляемитѣ отъ разни мѣста и лица прошения и да ги долагатъ своевременно на председателя;

в) да изпълняватъ въобще распорежданията на председателя по отношение на дѣлото на бюрото.

Забелѣжка: Протоколитѣ на тайнитѣ засѣдания не се обнародватъ, освѣнъ съ разрѣшението на Н. Събрание. (Приема се).

Чл. 36.

«Въ помощъ на секретаритѣ се даватъ писци, числото на които се опредѣлява отъ председателя, споредъ потребъбата». (Приема се.)

ГЛАВА VI.

За длъжноститѣ на квесторитѣ.

Чл. 37.

«Квесторитѣ, на брой двама иматъ слѣдующитѣ длъжности:

а) нагледватъ събиранieto и преброяването на гласоветѣ;

б) бдятъ върху ступанската частъ на Нар. Събрание и върху държанието на смѣткитѣ му;

в) грижатъ се за правилното напечатване докладитѣ на комиснитѣ и за своеврѣменното имъ раздаване на представителитѣ;

г) издаватъ билетитѣ за допущание въ Нар. Събрание на публиката, и

д) изпълняватъ въобще распореджанията на Председателя по отношение дѣлата на Нар. Събрание (Приема се).

ГЛАВА VII.

За длъжноститѣ на представителитѣ.

Чл. 38.

«Всѣки представителъ е длъженъ да присѣтствува редовно въ засѣданията на Нар. Събрание и на комисията, въ която би билъ избранъ. Гласоподаването посредствомъ друго лице и — писмо е запретиено».

«Чрезъ» се исхвърля, защото се подразбира. Има тире че отъ него се разбра.

Сукнаровъ: Азъ мисля, че «чрезъ» трѣбва да си остане: писмо или ако се неизхвърли, да се каже «писменно»: да става гласоподаването посредствомъ друго лице, «писменно» е запретиено.»

Геровъ: Азъ мисля, че «писменно» не може да остане защото той може да присѣтствува и да си даде гласа.

Шивачовъ: Азъ мисля, че члена, както бѣше приетъ миналата година, е много ясенъ; слѣдователно много философия да измисляме, нѣма си мѣстото.

Списаревски: «Посредствомъ» и «чрезъ» е все едно; затова да се изличи «чрезъ».

Геровъ: По-добръ е, да си остане «чрезъ».

Председателъ: Полагамъ на гласоподаване чл. 38 така, както е въ правилника; и моля онѣзи, които сж за приеманieto му, да си дигнатъ ржката. (Болшинство дига). Значи, приема се.

Докл. Цачевъ: (Чете):

Чл. 39.

«Никой представителъ не може да се откаже отъ да бжде членъ на оная комисия, за която го избере Нар. Събрание, освѣнъ, ако е вече членъ на друга комисия.» (Приема се).

Чл. 40.

«Въ началото на всѣка сессия Нар. Събрание избира изъ между членоветѣ си, по тайно гласоподаване, една постоянна комисия отъ петъ лица, която се нарича прошетарна комисия».

Но тъй като въ 13 чл. е казано, че Нар. Събрание може да избира комисии, то комисията мисли, че този членъ е излишенъ. Нар. Събрание, ако желае, може да го отхвърли.

Председателъ: Моля г-на докл. да докладва миѣнието на комисията, а не своето, защото неговото миѣние може да е погрѣшно. Прошетарната комисия е комисия, която трае колкото и Нар. Събрание, защото прошения постѣпватъ постоянно и се пращатъ въ тази комисия за разглеждане. Слѣдователно, ако и да има членъ, който казва, че Нар. Събрание избира такива и такива комисии за други работи, то за прошетарната комисия трѣбва да има особенъ членъ, защото съществува колкото Събранието, иначе за всѣко прошение трѣбва да се избира нова комисия, за което трѣбва много време. Тази комисия е необходима и този членъ трѣбва да си остане.

Докл. Цачевъ: Ако не съществува чл. 40 отъ този правилникъ, който да означава специална комисия, има 13 членъ, по който се избира бюджетарна и др. комисии, също ще се избере и прошетарна комисия. Г. Председателя, като не е билъ въ комисията, нѣмаше право да ми казва, че съмъ искавалъ собствено миѣние.

Председателъ: Азъ съжалявамъ, че трѣбва още веднажъ да се повръщамъ. Нанстина въ 13 чл. е казано, че Нар. Събрание избира комисии за специални въпроси, но ако останемъ само съ този членъ, трѣбва да избираме по една комисия за всѣко прошение. А този чл. именно удовлетворява тази нужда, че се избира една комисия, на която въ продължение на цѣлата сессия се препращатъ прошенията.

Бобчевъ: Азъ като членъ на комисията за правилника мисля, че трѣба да си остане така този членъ; азъ още тогава казвахъ, че той има особено значение.

Д-ръ Помяновъ: И азъ разумѣва се, ще дойда до туи заключение, само съ нѣкои видоизмѣнения. Че члена трѣбва да съществува особено, нѣма никакво съмнѣние. Този чл. не е противенъ на 13-ий, който говори въобще за комисии. Тукъ има и другъ смисълъ, че въ началото на всѣка

сесия трѣбва да се избере коммисия, за цѣлото течение на сесията, и трае отъ началото до распусканието ѝ. Тогав този членъ никакъ не противорѣчи на онава, което се казва въ 13 чл. Освѣнъ това има и друго нѣщо, за което трѣбва да се забѣлѣжи, че избиранieto на тази коммисия става по тайно гласоподавание. По напредъ се каза, че има 2 вида гласоподавания. Тукъ се казва, че тази коммисия трѣбва да се избира само по тайно гласоподавание. Защо не е явно, както вчера? Този членъ ни задѣлжава, че никакъ не може да се избере тази коммисия по явно гласоподавание. Азъ мисля, че трѣбва да чуемъ коммисията, по какво се е рѣководила, да е ограничила Събранието тъй: когато за всичкитѣ въпроси се избиратъ коммисии по явно гласоподавание, нека бѣде и тука така, защото иначе не е практично.

Освѣнъ това ще направя още една, ако и филологическа забѣлѣжка. Именно ми не звучи добръ думата «прошетарна». Не трѣбва да е чловѣкъ дѣдо Богоровъ, за да види, че въ тази дума нѣма толкозъ смисълъ. Отъ бюджетъ става бюджетарна, но отъ прошение не може да стане прошетарна. Прошетарна ще каже коммисия, която се «прошетва» на горѣ на долу. (Смѣхъ). И тъй като думата «прошетарна» не звучи добръ на български, може да се каже: «коммисия за прошения». Ако не съ една, то съ 2—3 думи можемъ да означимъ тази коммисия.

Шивачовъ: Исканъ да кажа същото, т. е. да си остане този членъ и да се заличатъ думитѣ: «по тайно гласоподавание». Че трѣбва да съществува този членъ, се доказва и отъ това, че вчера, когато се разискваше 13 чл. на сѣщия правилникъ, азъ бѣхъ единъ отъ тѣзи, които казваха, да се раздѣли Нар. Събрание на секции; но това не се прие. Що се касае до коммисията за прошения, тя трѣбва да съществува до края на сесията.

Докл. Цачевъ: Азъ се удивлявамъ, защо нѣкои г-да обичатъ да приписватъ грѣхове на лица, които ги нѣматъ. Коммисията не е казала нищо за тайното гласоподавание. Единъ отъ коммисията приемаше, да си остане този членъ, двама не приемаха, и слѣдователно коммисията не си е искавала мнѣнието. Но, г-да представители, има друго, което ме подбуди да говоря. Тукъ има вчерашенъ протоколъ, който, ако бѣше прочетенъ отъ секретаритѣ, щѣше да Ви бѣде твърдѣ ясно въ паметта. Вчера, когато се разискваше 13 чл., доста оратори говориха относително до това, че не трѣбва да се дѣли Н. Събрание на секции, а трѣбва да се избиратъ коммисии за отдѣлнитѣ въпроси; и това нѣщо съществува въ протоколитѣ. Азъ по поводъ на това Ви казахъ попереди, че коммисията, като

е имала предъ видъ 13 чл., не е оставила да фигурира особенъ членъ за специални коммисии. Макаръ, че правилника казва, да се избира по тайно гласоподавание, то пакъ може да се избере по явно, както вчера. Не виждамъ слѣдователно, какъвъ грѣхъ е направила коммисията.

Д-ръ Помяновъ: Една фактична поправка: Ако това не е предлагала коммисията, въ такъвъ случай моята забѣлѣжка се отнася къмъ онѣзи г-да, които подѣржатъ 40 чл. отъ правилника. Азъ мислѣхъ, че и коммисията е подѣржала това, но като не е, забѣлѣжката ми се отнася къмъ касателнитѣ лица.

Шивачовъ. Члена трѣбва да гласи така: (Чете): «Въ началото на всѣка сесия Нар. Събрание избира една постоянна коммисия отъ 5 лица, която се нарича: коммисия за прошения».

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание чл. така, както го предложи г-нъ Шивачовъ? (Едни гласове: приема; Други — не приема. Моля онѣзи, които го приематъ да си дигнатъ ржката. (Болшинство). Приема се.

Докл. Цачевъ (чете):

Чл. 41.

«Позволение за безсроченъ отпускъ не се допуца, освѣнъ по причина на болестъ, а отпускъ за опредѣлено врѣме се допуца съ разрѣшение на Народното Събрание, вслѣдствие на писменно заявление, отправено до предсѣдателя, съ означение въ заявлението причинитѣ за исканий отпускъ». (Приема се).

Чл. 42.

«Ако нѣкой представителъ отсъствува три пѣти наредъ отъ засѣданията на Нар. Събрание, безъ да заяви писменно на предсѣдателя причинитѣ, името на такъвзито се обнародва въ най-близкий брой на «Държ. Вѣстникъ» и сѣщеврѣменно се лишава отъ дневното си възнаграждение. (Ст. 105. Избират. Законъ), за колкото дни е отсъствувалъ. (Приема се).

Чл. 43.

«Правилницитѣ за вѣтрѣшний редъ на обыкновеннитѣ Нар. Събрания отъ 25 мартъ, 1880 год. и 15 декември 1882 год. се отмѣняватъ».

Сукнаровъ: По-добръ да се каже: «Правилника отъ 10 декем. 1882 год. се отмѣнява», защото отъ само себе си се разбира, че всичкитѣ други правилници нѣматъ сила, когато има слѣдъ тѣхъ други.

Докл. Цачевъ: По мое мнѣние може никакъвъ членъ да не се туря на края, но понеже съществува въ старий правилникъ, по тази причина сме го турнали и тука. Г-да представители!

Ви знаете, че всѣко Нар. Събрание при отваряието си изработва правилникъ за вътрѣшния редъ и всичкитѣ правила, да ги има 99 или 199 не чиниятъ пара. Слѣдователно и да казваме и да не казваме, че се отмѣняватъ старитѣ правилници, то е излишно.

Шивачовъ: Азъ мисля, че е достатъчно да се каже, че се отмѣнява правилника отъ 15 декем. 1882, понеже настоящия правилникъ отмѣнява другитѣ; а нашия пакъ отмѣнява и този и другитѣ.

Председателъ: Какъ желае Нар. Събрание да се приеме този членъ?

Шивачовъ: Тогава ще стане: «Правилника за вътрѣшния редъ на Събранието отъ 15 декем. 1882 се отмѣнява».

Докл. Цачевъ: Азъ Ви моля, да се гласува члена така, както го е редактирала комисията. (Чете):

«Всичкитѣ други правилници за вътрѣшния редъ на обикновеннитѣ Нар. Събрания, се отмѣняватъ».

Д-ръ Помяновъ: Не ми е за тази редакция на комисията, но като юристъ сега ще кажа, че такава редакция, която се предлага отъ комисията, е нѣщо необикновено — да не кажа невъзможно, защото всичкитѣ правилници сами по себе си се отмѣняватъ съ новия правилникъ. Това не е юридическа форма за измѣняване на законитѣ. Нѣма нищо и да приемемъ члена, само се боя, че ще ни кажатъ, били сме тѣй аджамии, та сме го приели. Освѣнъ туй, азъ би даже подържалъ мнѣнието, да не се споменува никагъ за отмѣняването на старитѣ правилници. То се разбира отъ само себе си. Г-да представители! Щомъ имаме новъ правилникъ той отмѣнява старитѣ. Щомъ имаме конституция, пълномощията се отмѣняватъ само по себе си, безъ да се спомѣнува. Така и сега като имаме новъ правилникъ, старитѣ се отмѣняватъ. Заради туй азъ съмъ на мнѣнието на г-на Шивачова въ случай, че се приеме такава форма, именно да се каже само за правилника отъ 13 декем. 1882 год.; но и то е излишно.

Председателъ: Полагамъ на гласоподавание така, както го е редактирала комисията и подиръ ще туря на гласоподавание предложението на г-да Шивачова и Помянова. Моля, който желае, да остане този членъ споредъ редакцията на комисията, да си дигне ржката (Меншество). Предложението на комисията пада. Предложението на г. Шивачова и г. Помянова, сир. че правилника отъ 15 декем. 1882 г. се отхвърля. (Помяновъ: Азъ предложихъ само за послѣдното). Приема ли Нар. Събрание тази редакция? (Приема). Значи, приема се предложението на г-на Шивачова.

Г-да представители! Сега желае ли нѣкой да прибави нѣкой членъ? (Не желае).

Тогава свършихме съ правилника за вътрѣшния редъ, но има обичай да става второ четение. Желаетъ ли Нар. Събрание и тукъ да стане второ четение? (Едни гласове: желае; други — не желае).

Буровъ: Азъ мисля, че г-нъ докладчикъ си противорѣчи. Тукъ имаме приемане на правилника а той казва, че трѣбва да се прочете и втори пътъ всѣко едно нѣщо.

Шивачовъ: И азъ искахъ да кажа, че ще си противорѣчимъ, защото г-нъ докладчикъ е забравилъ 25 чл. който се прие днесъ.

Докл. Цачевъ (Пресича го): Тукъ има, г-нъ Шивачовъ, протоколъ. Азъ нѣмамъ нищо противъ това, да ли да се прочете втори пътъ или не туй зависи отъ Нар. Събрание. (Смѣхъ).

Шивачовъ (Продължава): Още не съмъ свършилъ. 25 чл. гласи така. (Чете го). И на туй основание азъ предложихъ, да сепрочете още веднѣжъ този правилникъ въ идущето засѣдание.

Докл. Цачевъ: Благодарение, г-да представители, че въ Нар. Събрание има стенографи, които записватъ думитѣ на говориящия. Тукъ се попита цѣлото Събрание да се прочете ли правилника или не, и просто се изказватъ разни мнѣния, а г-нъ Шивачовъ и г-нъ Буровъ ставатъ и казватъ, че докладчика си противорѣчалъ. Тѣзи нападения, моля г-на председателя да се не обиди, ако му кажа, да ги не позволява.

Председателъ (звъни): Г-нъ Цачевъ, никакви нападения не сж станали, защото да се казва, че този казалъ това или онова, туй не е нападение.

Докл. Цачевъ: Но азъ

Председателъ: Не Ви давамъ дума.

Доклад. Д-ръ Цачевъ: Добръ.

Списаревски: Азъ предлагамъ да се избере една комисия, която да прегледа точкитѣ на конституцията, които трѣбва да претърпятъ измѣнение, както се казва въ Манифеста на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО.

Председателъ: Мисля, че този въпросъ го предложи г. Списаревски и по-напредъ, но времето не е удобно сега.

Д-ръ Помяновъ: Азъ туй мислѣхъ, толкозъ по-вече, че тукъ нѣма никой отъ страна на правителството.

Анневъ: Наистина, второто четение на вътрѣшния правилникъ е съобразно съ 25 чл. отъ сжщия правилникъ, но все пакъ мисля го за излишно. За да не губимъ врѣме, тѣй както и въ послѣдната сессия, много пъти приемахме законопроекти безъ второ четение, и отъ друга страна да не се мѣси въ слѣдующето засѣдание вътрѣшния правилникъ, а

да се занимаваме съ друга работа, предлагамъ да се пита Нар. Събрание, приема ли правилника исцѣло, или не; и дѣло кончено.

Председателъ: При всичко, че предложението на г-на Аннева противорѣчи на правилника, разумѣва се, не е добръ щомъ приемемъ едно правило, тозъ часъ да го нарушаваме; защото то дава поводъ да нѣмаме гаранция, щомъ утрѣ приемемъ другъ по-важенъ законъ, да го нарушаваме отъ ново. При всичко това ще положи на гласоподаване, за да се произнесе Нар. Събрание желае ли да се прочете втори пѣтъ правилника. За това онѣзи, които желаятъ да не се чете правилника втори пѣтъ, да си дигнатъ ржката. (Болшинство дига). Понеже Н. Събрание се произнесе, че нѣма да се чете втори пѣтъ. . . . (Гласове отъ лѣво: Не се разбира). Азъ казвамъ, че онѣзи, които не желаятъ, да се чете правилника, разумѣва се не днесъ, да си дигнатъ ржката. Моля Ви се онѣзи, които желаятъ да се изпълни предписанието на 25 чл. отъ правилника, който се прие днесъ, да си дигне ржката (Болшинство). Значи Нар. Събрание желае, да се изпълни 25 членъ.

Анневъ: Незнамъ, защо г. Председателъ преиначава начина на гласоподаването, когато 2 пѣти се прие, да се не чете. Азъ Ви увѣрявамъ, че именно сега неможахъ да разбера.

Председателъ: Ако г-нъ Анневъ желае, азъ мога да дамъ пакъ на гласоподаване. Ако не се е разбралъ въпроса, азъ съмъ длъженъ да го повтарямъ, до дѣто се разбере. Азъ не хващамъ за ржка никого да му я дигамъ. Ако не сте разбрали, г-да представители, какво се гласоподава, азъ ще го повтора. (Гласове: Разбрахме).

Сукнаровъ: Азъ мисля, че единъ депутатъ самъ не може да стане да каже, че другитѣ депутати не сж разбрали; но щомъ г-нъ Анневъ предложи въпроса, председателя трѣба да пита: разбрахте ли въпроса или не.

Шивачовъ: Ние ако послушахме предложението на г-на Аннева, не е правилно. Защо господинъ Анневъ при първото гласоподаване нестана да каже: азъ протестирамъ. Азъ мисля, че първото гласоподаване бѣше редовно, когато Нар. Събрание, прие да се чете вторично правилника. А г-нъ Анневъ се съгласи на второто гласоподаване, а на третото понеже не му е радиса, за това се несъгласява. Нар. Събрание обаче трѣба да се съобрази съ 25-ий членъ отъ Вжтр. Правилникъ, и по-нататъшни разговори сж излишни.

Анневъ: Азъ не казахъ, че прѣзъ цѣлата сессия трѣба да се практикува тозъ начинъ на гласоподаване, азъ казахъ само, съ правилника да постѣпимъ така, щото безъ

да губимъ врѣме, да се смѣта това за първо и послѣдно четение. И председателя каза, че ония, които се съгласяватъ да нестана второ четение, да си дигнатъ ржката. Тогава разбраха сега напроотивъ неразбраха.

Председателъ: Най-сетнѣ ще помоля Г-да представителитѣ да кажатъ: желаятъ ли, да се тури още веднаждъ на гласоподаване въпроса, ако не сж разбрали? (Гласове: Желаямъ! Нежелаямъ!)

Който желае, трети пѣтъ да се тури на гласоподаване, да си дигне ржката! (Единъ дига.) Ще каже, че Нар. Събрание, нежелае, да се гласува трети пѣтъ.

Г-да! Нар. Събрание рѣши, че тука ще се изпълняватъ предписанията на 25-й чл. отъ Вжтр. Правилникъ, относително до второто четение на сжщия правилникъ. Това второ четение полагамъ на дневния редъ въ идущето засѣдание, което съгласно съ 2-ий членъ отъ правилника ще стане въ четвъртъкъ на 1 часъ подиръ обѣдъ.

Анневъ: Моля, да се турятъ на дневния редъ нѣколко мои интерпелации, които има да отирава къмъ разнитѣ министри.

Председателъ: Върху какво сж тѣзи интерпелации, защото трѣбва да ги съобща на министерството.

Анневъ: Тогава ще ги чуе и председателя. Азъ ще ги прочетъ, и ако не сж тука министритѣ, ще имъ се испратятъ писменно.

Дуковъ: Азъ желая, да се тури на дневний редъ законопроекта за горитѣ, който въ миналата сессия, когато засѣдавахме, бѣше се предложилъ на разглѣждане, но нѣмаше врѣме, та го оставихме за сега, като дадохме право на Мин. Съвѣтъ и на Държ. Съвѣтъ да го практикуватъ до сега. Каза ни се тогива, че въ тази сессия ще се разглѣда най-напредъ тозъ законопроектъ; защото както всички знаете, отъ него най-много страда народа и страната се нуждае, да се тури тозъ законъ въ практика. За това предлагамъ да се тури на дневний редъ подиръ интерпелацията на г-на Аннева.

Председателъ: Г-нъ Дуковъ! Относително до законопроекта, който желаете да се тури на дневний редъ, бюрото не може нищо да направи, тѣй като той не е внесенъ въ Нар. Събрание. Потрѣбно е прочее, да се отнесете съ едно запитване до правителството и да го помолите, да се внесе законопроекта тукъ, че даже и когато се внесе, не може да се тури на дневний редъ, преди да се избере комисия да приготви докладъ по него. За това азъ мисля, че за сега още не може да се тури на дневенъ редъ казаний законопроектъ.

Дуковъ: Тогава ще направя едно запитване.

Г. Геровъ: Азъ желая, да се тури на дневний редъ, комисията, която бѣше опредѣлена отъ Нар. Събрание да разгледа смѣтнитѣ на строит. отдѣление и мостоветѣ, какво е изслѣдвала до сега. Ще направя върху това запитване и желая, да се тури на дневний редъ.

Шивачовъ: И азъ имамъ нѣколко запитвания.

Искахъ да кажа още относително законопроекта за горитѣ, че тозъ законопроектъ не е внесенъ. Освѣнъ това и да бѣше внесенъ, трѣба да се избере една комисия, която да го разгледва обстоятелствено, и да направи докладъ на Нар. Събрание.

Желая, да се турятъ на дневний редъ нѣкои мои запитвания.

Председателъ: Азъ би желалъ, Нар. Събрание да опредѣли, да ли може току така да се каже, че има на дневний редъ запитвания, безъ да се каже за какво и къмъ кого; защото както знаете, правилника, когото приехме, допуска да ставатъ запитвания, но тѣзи запитвания трѣба да бждатъ опредѣлени, върху какво ще ставатъ.

Анневъ: Въ слѣдующето засѣдание ще ги опредѣля. Азъ не съмъ длъженъ сега да ги казвамъ. Турете ги на дневний редъ и азъ ще ги прочетъ. Да се казватъ още отъ сега нѣма нужда.

Председателъ: Какъ ще помоли Нар. Събрание, да се произнесе върху тозъ въпросъ; защото азъ не искамъ да се прочетатъ днеска запитванията, тѣ могатъ да се прочетатъ въ идущото засѣдание, но покрайней меръ сега трѣба да се покаже, върху какво ще бждатъ тѣзи запитвания.

Шивачовъ: Азъ мисля, че лицето, което ще прави запитването, се интересува повече за скорошенъ отговоръ, и то ако го съобщи на бюрото, послѣдното ще го съобщи на надлежний Министръ; но има запитвания, които запитвача нежелаетъ да съобщава отъ напредъ, и въ тоя случай Нар. Събрание ни причемъ.

Д-ръ Цачевъ: Г-да представители! Азъ вчера представихъ, че има да привлѣкж вниманието на г-да Министритѣ, върху нѣкои важни въпроси и това ми се отказа само и само, защото неопредѣлихъ въпроситѣ, върху които щѣхъ да говоря. Ако желае г-нъ председателъ, азъ ще ги опредѣля сега и за идущото засѣдание да се иматъ прѣдъ видъ.

Председателъ: Моя длъжностъ е, да турямъ на дневний редъ сички запитвания, които се отнасятъ до правителството и въобще до разискванието на Нар. Събрание. Но мисля,

че да се тури едно запитване на дневний редъ, трѣба да е указано, върху какво се отнася.

Г. Геровъ: Азъ зная отъ напредното Събрание, че не се е практикувало, да се казва отъ напредъ, кой и кога ще интрепелира, и ако не се намираше тукъ надлежний Министръ, интрепелацията се предаваше на бюрото. А сега ако извѣстятъ, на какво ще интрепелирамъ, то ще каже, че предизвѣстявамъ всѣкога оногава да земе оружие и да дойде срѣщу менъ.

Сукнаровъ: Именно за това трѣба да знае Министра, за да може да се приготви. Освѣнъ това и Събранието трѣба да знае, за какво ще се говори, а ако има нѣкой да приложи нѣщо. Не трѣба да нападаме Министритѣ като че си играемъ?

Г. Геровъ: М-ра не е длъженъ въ сѣщото врѣме да отговаря, той може утрѣ или други день да отговори. За това излишно е да се предизвѣстява Министра.

Аиневъ: Азъ незная, на кой параграфъ отъ правилника се основава г-нъ председателъ. Азъ казахъ просто, че ще запитамъ а Министра не е длъженъ да ми отговаря на часа. Той може слѣдъ нѣколко дня да ми отговори, до когато и всѣки депутатъ ще знае предметъ на запитванието и може да земе участието при разискванието му. Но сега не съмъ длъженъ да искажа запитванието си; може би азъ самъ още да незная, върху какво има да питамъ най-напредъ, тъй като има да се пита върху много работи.

Шивачовъ: Азъ се удивлявамъ, какъ нѣкои желаятъ по своето настоявание, да накаратъ едно лице да искаже нѣщо, което не желае да искаже, за да се възползуютъ тѣ. Именно че ако представителя прави запитване къмъ нѣкой Министръ, той най-много желае, да се ускори отговора и самъ би извѣстилъ по-напредъ прѣдмета. Но представителя ще направи запитванието, когато иска. Слѣдователно, той се интересува по-вече да стане отговора по-скоро. Освѣнъ това въ правилника нѣма казано, че когато нѣкой иска да направи запитване, трѣба да каже напредъ, върху какво е.

Д-ръ Цачевъ: Господа представители, както знаете, вчера направихъ едно предложение, преди да се закрие засѣданието; слѣдователно, азъ настоявамъ, щото моитѣ такова, интрепелации или както щете да кажете, да се турятъ на дневний редъ. Защото азъ вчера заявихъ и ми се отказа по причини неосновни, като ми се каза, че трѣбва да опредѣля прѣдмета. Азъ не го опредѣлихъ, защото ни единъ членъ отъ правилника не ми налага това.

Сукнаровъ: Тукъ не е въпроса за това, да каже подробноститѣ и да прочете интерпелацията, но да каже само предметъта. Защото азъ не можъ да разбера, какъ единъ представителъ може да записва на дневний редъ нѣща, безъ да сж опредѣлени. Непременно трѣба да се каже, къмъ кой Министръ и за какво се отнася запитванието. Най-сетнѣ, трѣба да се знае дневний редъ.

Д-ръ Я. Геровъ: Ми се чини, г. представители, че тука се разисква единъ предметъ твърдѣ елементаренъ. Въ сичкитѣ парламенти, дѣто има въпроси, които се полагатъ на дневний редъ, трѣба да бжджт опредѣлени. Предметитѣ, които подлежатъ на разискване, трѣба да бжджт опредѣлени въ дневний редъ. Неопредѣлени работи неможжт да се турятъ на дневний редъ. Предметъта именно зарадъ туй трѣба да се опредѣли, защото Нар. Събрание предварително трѣба да го обежди: трѣба ли утрѣ или други день или по-късно да се разисква. Зарадъ туй, трѣба да се каже предметъта и да се разисква тукъ: заслужвали да се разисква въ четвъртъкъ, петъкъ или слѣдъ единъ мѣсець по сетнѣ. Неопредѣлени предметъти да се турятъ на дневний редъ, ще каже, да губимъ врѣме и да се простираме на разисквания, които си нѣматъ мѣстото.

Вълчевъ: Мене ми се струва, че ако г-нѣ представителъ Анневъ настоява да неопредѣлява това, което има да пита, тогава ние вчера приехме 27-ий членъ отъ правилника и тамъ е казано, какъ ставатъ запитванията. А като той не ще да ги опредѣли, тогава нѣма нужда да се турятъ на дневний редъ. 107-ий чл. отъ конституцията казва (чете:) „Членоветѣ на Народно Събрание имать право да правятъ на правителството запитвания, а надлѣжнитѣ министри сж длѣжни да отговарятъ на тия запитвания.“ А чл. 153-ий казва: (Чете) „Министритѣ сж отговорни предъ Князя и Народно Събрание съвокупно за всичкитѣ общи мѣрки, които тѣ взематъ, и лично всѣкой единъ за всичко, което е той извършилъ по управлението на повѣренната нему частъ.“ Въпроса е сега, като г-нѣ Анневъ иска да интерпелира, и казва че ще каже предметъта въ идущето заседание, то за сега да се туря на дневний редъ, нѣма си мѣстото защото не се опредѣля предметъта толкозъ повече, като сме приели 27-ий членъ отъ правилника, гдѣто е казано, какъ трѣба да става това.

Анневъ: Дѣто ще се каже, спорѣдъ мнѣнието на г-на Герова, които знае порѣдка на парламентитѣ въ всичкитѣ държави, трѣбаше да се опредѣля всичко отъ напредъ. Напротивъ, азъ ви увѣрявамъ, че единъ запитвачъ не е длѣженъ 3 или 5 дена по-напредъ да казва предметъта си. За това

и азъ моето запитвание ще го кажа тогава, когато се тури на дневний редъ. Азъ можъ да го кажа, когато искамъ, но министра като не е длѣженъ да отговаря веднага, той може да направи нуждитѣ справки и да ми отговори слѣдъ два, три или петъ дена. И когато министра ми отговори, азъ ще се произнеса, че съмъ доволенъ или не, и всичкитѣ представители тогава могатъ да зематъ участие въ разискванията.

А на това, което казва г-нѣ Сукнаровъ, ще му кажа, че той е забравилъ парламентаризмъ. Той може да се справи съ всичкитѣ протоколи за народнитѣ събрания отъ Търновското и до днесъ и ще види, че много пжти сж се правили запитвания, безъ да се е предизвѣстявало, и азъ самъ даже съмъ правилъ запитвания по тозъ начинъ. Дѣто ще каже г. г. Геровъ, Сукнаровъ и Вълчевъ, искатъ да знаятъ предварително за моитѣ запитвания само и само да видятъ, ще ли имъ дожджт на гайдата или не. Туй излиза отъ това настоявание. Кой може да ми запрети менѣ, да прави запитвания? На министра остава 5—10 дена да се приготвя за отговоръ. Да настояваме сега да се казватъ запитванията, това значи терроризмъ, като не допускаме че неможжт да се правятъ парламентарни запитвания.

Шивачовъ: Азъ мисля, че исказанитѣ думи отъ г-на Герова имаха си мѣстото само тогава, когато се рѣшаваше 27 чл. отъ правилника, но щомъ приехме правилникътъ, (Гласове: не е още приетъ!) нѣматъ си мѣстото. Тамъ се казва, (чете:) «Представителитѣ можжт да запитватъ министритѣ върху дѣлата на управлението. Запитванията, които сж направени въ отсъствие на надлѣжния министръ, съобщаватъ се на сжщия отъ бюрото на Нар. Събрание». Запрѣщава ли се тукъ на представителитѣ, да турятъ на дневний редъ своитѣ запитвания? — Подобно нѣщо нѣма. Но г-нѣ Вълчевъ ще каже, че думитѣ исказани отъ него, имать повече значение, отъ колкото какъвто и да е порядкъ на запитванията. Ние приехме вече 27 членъ и повече да се казва е излишно. Всѣки представителъ има право, да помоли бюрото, да тури на дневний редъ неговото запитвание; а какъвъ е въпроса, то е негова частна работа. Ако представителя желае да ускори отговора, той е длѣженъ самъ да съобщи съдържанието на запитванието.

Д-ръ Цачевъ: Преди да се рѣши тозъ въпросъ, ако желае Н. Събрание, азъ ще съобща предметъта на моитѣ предложения.

Председателъ: Моля г-на Цачева да се неотстранява отъ въпроса. Ако Вие захванете да предлагате друго нѣщо, можжт да се подигнатъ разисквания върху него, и тозъ въпросъ ще остане нерѣшенъ.

Д-ръ Цачевъ: Този въпросъ е рѣшенъ и Нар. Събрание се произнесе. Члена, когото г-нъ Шивачовъ чете, ясно казва, какъ ставатъ запитванията.

Тамъ не е казано, че когато ще става запитване, трѣба да се казва, върху какво е това запитване. Слѣдователно г. представителитѣ сж свободни да казватъ, че иматъ да правятъ интерпелации, т. е. той може да каже, имамъ да направя интерпелация н. пр. къмъ г-на министра на Вжтр. Работи. И когато дойде дневний редъ, ще се прочете; а въ протокола се помѣнува, че на дневний редъ ще бѣде н. пр. интерпелацията на г-на Аннева къмъ г-на м-ра на Вжтр. Дѣла и нищо понататъкъ. Слѣдователно, това право го дава на представителитѣ вжтр. правилникъ и самата конституция. Двата члена, които прочете г-нъ Вълчевъ, сж въ полза на предложението на г-на Аннева, при всичко че той иска да ги приведе противъ г-на Аннева. Азъ мисля, че не трѣба да ставатъ по-нататъшни разисквания върху този въпросъ.

Сукнаровъ: Този въпросъ не е маловаженъ, г-да. Г-нъ Анневъ каза, че ние сме тука искали да знаемъ запитванието му, защото така ни уйдисвало на гайдата. Ами кой прави дневний редъ? Единъ депутатъ ли или Нар. Събрание? Разбира се Събранието. Щомъ го прави Събранието, то трѣбва и да го опредѣли. Ако се негури на дневний редъ, може да дойде депутатътъ и да каже, че има еди какво запитване, и Нар. Събрание ще се произнесе да го слуша или не; но ако се тура на дневний редъ, трѣбва да се опредѣли въ дневника, къмъ кого и за какво е запитванието. Това не унищожава едно право на депутатитѣ, да могатъ въ сжщото заседание да правятъ запитвания.

Това се е практикувало така и у насъ и на всѣкъдѣ и който е челъ вѣстници, видѣлъ е, какъ опредѣлятъ Събранията дневний редъ. Тамъ напр. се казва: утрѣ на дневенъ редъ ще бѣде това и това запитване отъ еди-кой депутатъ къмъ еди-кой министръ, за това и това дѣло. Щомъ г-нъ Анневъ не опредѣля предмѣта, запитванието му не може да се тури на дневенъ редъ и не ще имамъ никакъвъ дневенъ редъ, когато незнаемъ какво ще разискваме.

Списаревски: Отъ сичкитѣ разяснения на г-на Аннева, азъ разумѣхъ, че той не желас да опредѣли запитванието си, за да си задържи правото да земе първъ думата въ идущето заседание и да го опредѣли подробно.

Вълчевъ: Членоветѣ, за които г-нъ Шивачовъ каза, че сж били въ полза на г-нъ Анневъ, не е така. Азъ считамъ за длъжностъ да кажа, че въ тия членове стои доста ясно, както каза и г-нъ Сукнаровъ, запитванията да ставатъ всѣкога, когато пожелаатъ депутатитѣ; но ако искатъ на днев-

ний редъ да ги туратъ, тѣ трѣба да ги опредѣлятъ. Никакъ тия членове не ми отричатъ правото, да настоявамъ да искамъ такова нѣщо.

Шивачовъ: Г-нъ Вълчевъ не ме е чулъ. Азъ казахъ, че исказанитѣ отъ него и прочетени членове, гласятъ относително представителитѣ, върху какви въпроси иматъ право да правятъ запитвания. Тѣ неказватъ какъвъ е поредѣкътъ. За поредѣкътъ имаме вжтрешенъ правилникъ. Ако нѣкой отъ г-да представителитѣ желаятъ, да се туря въ дневний редъ какви сж запитванията и къмъ кого се отнасятъ, тогава трѣбаше на врѣмето да предложатъ това. Сега ние нѣмаме за какво да се препираме. Всѣки единъ представителъ има пълно право да тури на дневний редъ запитвания; а до кого и защо, нѣма никой право да го пита.

Но за да успокоя г-на Вълчева, ще прочетъ още единъ пѣтъ прочетенитѣ отъ него членове. (Гласове: знаемъ ги! знаемъ ги!) Ще ги прочетъ (прочита 101 и 153 чл. отъ конст.) Тука ниагъ се не казва за порядѣка какъ да се правятъ запитванията. Вторий членъ казва за отговорността на Министритѣ къмъ Нар. Събрание и Негово Височество. Слѣдователно относително до поредѣка, тукъ нѣма никакви доказателства. А какво е било въ другитѣ сесии и парламенти, ние незнаемъ. Ако ли нѣкои отъ г-да представителитѣ желаятъ, да стане друго-яче това нѣщо въ правилникътъ, могатъ да предложатъ при второто четение; но до когато подобно нѣщо нѣма, до тогава това трѣба да си остане така.

Д-ръ Цачевъ: Това искахъ да кажа, което г-нъ Шивачовъ. Въ миналото Събрание имаше обявления залепени на вратата, и тамъ се казваше, че на дневний редъ предлѣжи разгледѣнието на еди-кой законопроектъ и запитванието н. пр. на Д-ръ Цачева или Шивачова къмъ М-ра на Правосъдието, безъ да се казва, за каква работа. То е едно нѣщо прието и на основание на него азъ направихъ вчера предложение за запитване и моля, да се тури утрѣ на дневний редъ.

Анневъ: Неискахъ да обиждамъ никого, като казахъ, че не било по гайдата на тогова или оногова, защото азъ ще направя монѣ запитвания къмъ различни министри, а не къмъ нѣкого другиго. Колкото за новитѣ теории на парламентаризмъ, които исказаха г. г. Сукнаровъ и Вълчевъ, азъ имамъ честь да имъ кажа, че съмъ живелъ 15 год. наредъ въ парламентарни държави и виждалъ съмъ поредѣкътъ. Просто запитванията се обявяватъ, че сж на дневний редъ, като се залѣпятъ обявления по вѣнка, въ които се казва, че на дневний редъ стои това и това запитване и пр. Азъ незная,

защо г. г. Сукнаровъ и Вълчевъ толкова ме принуждаватъ, да кажа именно сега запитването си. Споредъ теорията на г-на Сукнарова излиза, че ако Нар. Събрание се съгласи и позволи, само тогава можъ да направя запитване. Споредъ менъ, това е тероризмъ, а не парламентаризмъ и конституционализмъ. На какво основание съмъ длъженъ да искамъ мнѣнието на г-на Сукнарова, ако искамъ напр. да питамъ правителството: защо не е приложило закона за полицейската стража и пр.?

Азъ полагамъ на дневний редъ запитванията си къмъ правителството на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО; а какви ще бждатъ тѣ, — г-нъ Сукнаровъ нѣка има търпѣние и ще ги чуе, когато ги произнесе.

Д-ръ Помяновъ: Азъ ми се чини г-да, че всичкий този шумъ е повече излишенъ. Искатъ тукъ, — както разбрахъ — нѣкои отъ г-да депутатитѣ да кажатъ, че съгл. 27-й чл. отъ правилника — да положимъ даже, че го приехме споредъ тѣхъ, — че можатъ запитвания всѣкога да ставатъ, безъ да сж опредѣлени, кои и за какво; тѣ се съгласяватъ обаче, че трѣбва да се турятъ на дневний редъ, но мислятъ, че стига само да се каже къмъ еди-кой министръ. Като се казало това, стигало. Това нѣщо, г-да представители, не се вижда въ 27-й членъ отъ Вътрѣшний правилникъ. 27-й членъ най-сетнѣ да кажемъ, че е приетъ, неказва, че безъ да се опредѣлятъ, депутатитѣ можатъ да правятъ запитвания, толкозъ повече, когато тѣ сами приематъ, че министра може да каже: азъ не съмъ готовъ днесъ; утрѣ може да повтори същото, тъй щото само думи да се слушатъ. Каква е цѣльта на това? Кажете още днесъ запитванията и дайте врѣме на министритѣ да се приготвятъ, толкозъ повече, че министра утрѣ може да каже, че не е готовъ. Каква практическа полза има отъ това, когато днеска кажа, че имамъ запитване, а утрѣ го кажа за какво е, то значи да давамъ поводъ на министра да отлага отговора съ недѣли. Неразбирамъ, каква полза отъ това? Запитванията сж предметъ на дневний редъ и всичкий предметъ, трѣбва да се опредѣлятъ. Не е опредѣленъ предметъ, ако само е казано, че има запитване до М-ра на Просвѣщението, ако наистина работата е за питание и за отговоръ; а трѣбва да се каже: запитване до М-ра на Просвѣщението на пр. за затварянieto за реалната гимназия въ Кюстендилъ и т. н. Каква е ползата, когато сами признавате, че когато питате М-ра, може да каже: днеска неможъ да отговоря.

Зарадъ туй, азъ като мисля, че не е никакъ даже отъ полза, щомъ неопредѣляме предметъ и не може министрта да отговори, и даже когато е опредѣленъ, не може на часа да

отговори, а може да отложи за други пѣтъ, защо тогава се налага да се неопредѣля? Азъ въ това не виждамъ никаква практическа полза. Понесе на дневний редъ сичкийтѣ предмети горѣ долу сж опредѣлени, трѣбва да се опредѣли и това. Не трѣбва да казваме, че въ правилника нѣмало това, защото това се разбира само по себѣ.

Зарадъ туй, мисля че трѣбва да е опредѣленъ дневний редъ, защото е по-практично.

Г. Геровъ: Оттѣглямъ си думата.

Дуковъ: Днесъ, г-да представители, въ този правилникъ рѣшихме че върху единъ и същи въпросъ да се говори само по три пѣти. Тукъ до колкото мисля, се говори отъ нѣкои г-да по единъ и същи предметъ по три и деветъ пѣти. Ако бѣха нѣкои отъ тѣхъ, които неможатъ да се отбержатъ като мене подобни, нѣмаше нищо, но тука сж такива които най-много разбиратъ. Този членъ е твърдъ ясенъ и г-нъ Анневъ може да направи своето запитване безъ да го опредѣля, като го съобщи на бюрото. Запитванията се съобщаватъ за бюрото и който день иска, може да ги направи депутата. По-правилно постѣпни г-нъ Д-ръ Цачевъ, който е вече приготвилъ интерпелациитѣ си и настоява да ги изслушаме. Ако иска г-нъ Анневъ да направи същото, неотказваме; нека ги прочете и той.

Вълчевъ: Това щѣхъ да кажа, а каза го г-нъ Помяновъ.

Сукнаровъ: Само ще напомня на тия г-да, които възражаватъ противъ нашето мнѣние, че трѣбва да си напомнятъ много добръ практиката отъ миналата сессия на Народното Събрание. Тукъ съмъ дохождалъ въ миналата сессия, и съмъ челъ обявления за дневний редъ, въ които всѣкога бѣше казано: еди кой ще интерпелира еди кой министръ за еди какво. Това ще го докажатъ и протоколитѣ. (Единъ гласъ не е истина). Г-нъ Анневъ може да задържи интерпелациитѣ си за други пѣтъ, и той самъ казва, че не знае още за какво ще запитва. За това да се остави за идущето заседание, и послѣ да се тури на дневенъ редъ.

Анневъ: Азъ не зная, защо г-да представители отъ оная банка толкозъ се интересуватъ за моята интерпелация. Споредъ членъ 27 отъ правилника азъ имамъ право да запитвамъ министра върху дѣлата на управлението, и азъ ще го запитамъ само върху дѣлата на управлението, а не върху друго; прочее азъ не можа да разбера, защо толкозъ налѣгатъ да кажа сега. Колкото за практиката въ послѣдната сессия, че всѣки единъ представителъ е заявявалъ и опредѣлявалъ характера на своето запитване, това не е истина; нѣ има и такива, които сж опредѣлявали. Г. Сукнаровъ може да се справи съ протоколитѣ, че азъ казахъ веднажъ, че

ще направя запитване къмъ всичкитѣ министри. Любопитството на тия г-да ще бжде удовлетворено въ други день, или може би довечера ще имъ го съобща, ако обичатъ да дойдатъ у мене. Запитване ще направя, както казахъ, върху дѣлата на управлението и нищо по-вече.

Д-ръ Цачевъ: Азъ ще помоля да се тури въпроса на вишегласие и да се прекрати разискванието; защото ние изгубихме вече доста време върху единъ въпросъ, който не е толкова важенъ.

Председателъ: Има още три лица, които искатъ да говорятъ.

Бошняковъ: Обще приетъ редъ въ парламентитѣ е, че на дневенъ редъ се тургатъ предметъ, които още не сж напълно свършени на днешното заседание. Тѣй напр. днесъ остава да се прочете правилника изцѣло, но това като днесъ не може да стане, остава за утрѣ. При това се пита, каква работа има още да вършимъ. Появяватъ се нѣколко депутати и казватъ, че има запитвания. Тѣзи запитвания, желателно би било бюрото да ги запише; и г-да представителитѣ нѣматъ право да ограничаватъ депутатитѣ да имъ заявяватъ за какво ще запитватъ. Щомъ депутата каже, че запитва напр. министра на финанситѣ или министра на Вътрѣшнитѣ дѣла по дѣлата на управлението; министра е свободенъ да отговори за вчасъ, или другий день когато иска, това е негова работа, а не е работа да стѣсняваме депутатитѣ да запитватъ. Ние не можемъ да кажемъ: да ли приемаме да станатъ тѣхнитѣ запитвания или не. Слѣдователно запитванията се забѣлжватъ къмъ министра къмъ когото слѣдватъ. Другия день се явява онзи министръ, който бжде запитванъ, и да ли желае да отговори или не, това е негова работа; нѣ да се ограничава депутата предварително, това е стеснение а не свобода. До сега така се е практикувало. И г-нъ Анневъ, ако има нѣкое запитване къмъ кой да е министръ, той има право съгласно съ конституцията да го направи, което право никой отъ г-да представителитѣ не може да му го отнеме.

Шивачовъ: Мисля, че въпроса е толкова ясенъ, щото е излишно да се говори. Отъ миналата сессия, практиката съвършено не е така, както мислятъ нѣкои г-да. (Сукнаровъ: да се справимъ съ протоколитѣ). Ако се справимъ ще видимъ, че е казано, на пр. г-нъ Анневъ или еди кой има запитване на дневенъ редъ, безъ да се каже за какво. Ние правимъ правилникъ и трѣбва да се съобразяваме съ него.

Манафовъ: Азъ именно искахъ да кажа, че винаги се е определяла работата отъ вечеръ, за да се знае за сутрѣ какво трѣбва да правимъ. Напр. за четвъртъкъ имаме по-

слѣдното прочитание отъ правилника, подиръ това г. Анневъ предлага, че има нѣкакви запитвания. Запитванията не ги прави днесъ, нѣ ще ги направи. Ако би искалъ да ги направи днесъ, то трѣбваше да ги има отъ вчера на дневенъ редъ. Нѣ всѣкой день при закриване на заседанието се определява за работата, каква има да правимъ. За това отъ сега нататѣкъ да се практикува така, както се е практикувало до сега, щото винаги при затваряне заседанието да се каже каква работа има за утрѣ.

Сукнаровъ: Азъ отблъсвамъ думата терроризмъ. Азъ не искахъ никакъвъ терроризмъ да правя, но само искахъ да кажа, какъ трѣба да стане това. Прави се дневенъ редъ, и ако искамъ да се опредѣли, какво ще се тури на дневенъ редъ, то не значи никакъ, че се терроризиратъ представителитѣ; защото ако г-нъ Анневъ днесъ не иска да каже интерпелацията си, то може утрѣ да я каже, ако има време Събранието. Но трѣба да се каже, къмъ кой М-ръ ще запитва, и по каква въобще работа, по кой предметъ. А иначе така да се каже, че той самъ незнае, върху какво ще запитва, мисля, че такъвъ дневенъ редъ нигдѣ не сж приемали хората, и не може да бжде приетъ.

Анневъ: (Гласове: исчерпано е!). Г-нъ Сукнаровъ не трѣба да се обижда, като употребихъ думата «терроризмъ», защото азъ не я приписвамъ на него или на това, което той сега каза, а азъ употребихъ думата, понеже г-нъ Сукнаровъ си позволи по-преди да каже, че за това би трѣбало да опредѣля своята интерпелация, за да може да се произнесе Събранието, да ли азъ можъ таково запитване да направя. (Сукнаровъ: не съмъ казалъ таково нѣщо). Може да не е искалъ така да каже, но така е казалъ и протокола ще засвидѣтелствува. Ако да имаше въ днешното заседание време, то можахъ да направя интерпелацията сега веднага, и М-ра е свободенъ да отговори когато ще; и тогава, когато ще отговори, азъ имамъ право да кажа, да ли съмъ съгласенъ съ неговия отговоръ, и Н. Събрание тоже може да каже, че еди кой има право, или на опакъ. Но да ми заповѣдва нѣкой, какви да бждѣтъ моитѣ запитвания, това не можъ никакъ друго-яче да го нарежъ, освѣнъ терроризмъ. (Сукнаровъ: правилника не се прави само за г-на Аннева). Азъ ще запитвамъ върху дѣлата на Управлението, това казвамъ само.

Гр. Баташовски: Ако е исчерпанъ въпроса по това азъ имамъ да говоря по друго.

Председателъ: Да се рѣши. Понеже се касае до интерпелацията на вътрѣш. правилникъ, за това има 27 и 28 чл. които се отнасятъ до дневния редъ. (Чете):

Чл. 27.

Представителитѣ могатъ да запитватъ Министеритѣ върху дѣлата по управлението. Запитванията, които сж направени въ отсъствие на надлѣжния Министръ, съобщаватъ се на сжщия отъ бюрото на Нар. Събрание.

Значи, че трѣбва да знаемъ, какво е запитванието, трѣбва да се опредѣли. 27 чл. тукъ никакъ не казва, че представителитѣ могатъ да правятъ запитвания, безъ да кажатъ, върху какво ще праватъ. Азъ мисля, че не може да се тури на дневенъ редъ въпросъ, който не е опредѣленъ. Азъ най-сѣтнѣ не виждамъ, съ какво се обиждатъ онѣзи, които не искатъ да кажатъ запитванието си. Ако би мислялъ, че се нащърбяватъ съ това правата на представителитѣ, азъ нѣма да искамъ, да се каже предмѣта на интерпелацията си. Но щомъ има да се опредѣлява дневенъ редъ, мисля, че трѣбва да го опредѣлимъ като хора. Защото иначе нѣма полза отъ дневния редъ. (Анневъ: не разбрахме нищо.) Онѣзи г-да, които мислятъ, че може да се турятъ на дневенъ редъ запитвания по неопредѣлени работи, умоляватъ се да си дигнатъ ржката. (Квестори казватъ, че има вишегласие — други гласове: меншество.)

Квес. Манафовъ: Който мисли, че не е вишегласие, нека стане да брои самъ, и ще се зачерви предъ болшинството на дигнатитѣ ржцѣ.

Предсѣдателъ: Н. Събрание приема, да се турятъ на дневенъ редъ запитвания не опредѣлени.

Ф. Мариновъ: И азъ имамъ едно запитване къмъ г-на М-ра на Външ. Дѣла, и моля да се забѣлжи за идущето засѣдание.

Д-ръ Цачевъ: При всичкото рѣшение на Н. Събрание, че могатъ г-да представителитѣ да правятъ неопредѣлени интерпелации, но азъ ще ги опредѣля. Азъ ще говоря върху единъ циркуляръ, издаденъ отъ М-ра на Външнитѣ Дѣла, който противорѣчи на 166 ст. отъ закона за мировитѣ сждии. Върху турекитѣ пълномощия, които се издаватъ въ Цариградъ и за щетата, която принасятъ на гражданитѣ въ българското Княжество. Послѣ за въвежданието единъ членъ въ инструкциитѣ за набора.

Предсѣдателъ: Тогава дневния редъ ще бжде слѣдующия: Най напредъ второто прочитание на вжтрѣш. правилникъ, послѣ запитванието на г-на Аннева къмъ всичкитѣ

М-ри. (Анневъ: Може би къмъ едного). Запитванието на Ф. Маринова до М-ра на Външ. Дѣла, и подиръ запитванието, което предложи г-нъ Д-ръ Цачевъ.

Г. Геровъ: Азъ мисля, че по-напредъ предложихъ на дневенъ редъ по запитванието на комисията, която се опредѣли отъ напредното Нар. Събрание, да даде отчетъ, какво е направила.

Сукнаровъ: Последното предложение на г-на Д-ра Цачева не може да бжде на дневенъ редъ: защото съгласно съ конституцията трѣбва $\frac{1}{4}$ отъ представителитѣ да го подпишатъ.

Предсѣдателъ: Ще видимъ, какъ ще го направи, и ако противорѣчи на конституцията, ще го отхвърлимъ.

Л. Дуковъ: Азъ мисля, че подиръ Анневото запитване предстои на дневенъ редъ моето запитване за закона за горитѣ.

Бобчевъ: Колкото за закона за горитѣ, тогазъ се избра една комисия и проекта се раздаде, остава само да се даде сега и на новитѣ представители, и да се избере втора комисия да го разглѣда.

Д-ръ Цачевъ: При моето предложение ще се съобразя съ конституцията.

Предсѣдателъ: (Чете още веднажъ дневния редъ).

Батановски! Г-да представители? Миналата година въ Нар. Събрание се внесе едно прошение отъ дѣлата Брезнешка Околия, относително ограждане населението отъ пожари. Като се прочете прошениято въ Нар. Събрание, въ сжщия день, г-нъ Шивачовъ представи единъ законопроектъ за пожаритѣ, но тоя законопроектъ рѣши Нар. Събрание, да се препрати въ Министерството на Правосждието, за да го по-обширно разглѣда. Отсжди се сетнѣ да го препратимъ въ Дър. Съвѣтъ, но отъ тогава до сега никакъ невиждамъ нищо да е послѣдвало въ «Дър. Вѣстникъ». За това, та-къвъ законъ, необходимо трѣбва да има въ нашата държава, за да би могли да се избавимъ, отъ такива злини, които се правятъ по нашитѣ села.

Шивачовъ: Понеже Нар. Събрание сега има законодателна властъ, то съгласно съ чл. 109 на конституцията ще зема сжщия законопроектъ, ще го преработи и ще го внесе самъ въ Нар. Събрание.

Предсѣдателъ: Днешното засѣдание обявявамъ за закрито.

(Конецъ въ 5 часа 30 минути).

Предсѣдателъ: Д. Грековъ.

Секретари: { Н. Шивачовъ.
И. Ц. Щърбановъ.

Подпредсѣдатели: { Иванъ Симеоновъ.
Ат. Минчовъ.

Директоръ на Стенографическото Бюро: А. Безеншекъ.